

รายงานการวิจัย
เรื่อง

นวัตกรรมกระบวนการพัฒนาทักษะกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าโรงงาน
สู่การเป็นช่างฝีมือตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการในชุมชน
จังหวัดมหาสารคาม

The Process Innovation for Skills Developing of Sewing Labors to
Professional Local Community Sewing in
Maha Sarakam Province

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
วรปภา อารีราษฎร์ และ ธีรัช อารีราษฎร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2561)

รายงานการวิจัย
เรื่อง

นวัตกรรมกระบวนการพัฒนาทักษะกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าโรงงานสู่
การเป็นช่างฝีมือตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการในชุมชน
จังหวัดมหาสารคาม

The Process Innovation for Skills Developing of Sewing Labors to
Professional Local Community Sewing in
Maha Sarakam Province

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
วโรปภา อารีราษฎร์ และ ธรัช อารีราษฎร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2561)

หัวข้อวิจัย	นวัตกรรมกระบวนการพัฒนาทักษะกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าโรงงาน สู่การเป็นช่างฝีมือตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการในชุมชน จังหวัดมหาสารคาม
ผู้ดำเนินการวิจัย	วรปภา อารีราษฎร์ และ ธรัช อารีราษฎร์
หน่วยงาน	สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ปี พ.ศ.	2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบริบทของกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการในชุมชน และ 2) เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็น ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นเจ้าของกิจการ หรือสถานประกอบการ และแม่บ้านรับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้า ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม และนักวิชาการศึกษาจำนวน 5 คน การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ การศึกษาบริบทของกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการในชุมชน และการสังเคราะห์รูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบ และสถิติที่ใช้เป็นค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาบริบทของกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการในชุมชนพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยการสัมภาษณ์ พบว่า 1) บริบทของชุมชนท่าตูม เป็นชุมชนหนึ่งในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ที่มีพื้นที่ครอบคลุม 9 หมู่บ้าน มีประชากร 1,149 หลังคาเรือน และมีประชากร 4,903 คน ทำเลและที่ตั้งของพื้นที่ในชุมชน อยู่บนพื้นที่บริเวณด้านหน้าเขื่อนขนาดเล็กหรือฝายกั้นน้ำวังยาง อาชีพของชุมชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร ทำนาในพื้นที่ของตนเองที่นำมาหล่อเลี้ยงชีวิตของครอบครัว 2) สภาพการตัดเย็บเสื้อผ้าของกลุ่มชาวบ้าน กลุ่มผู้หญิงหรือสตรีช่วงอายุ 30 ปีขึ้นไป หรือกลุ่มแม่บ้านในชุมชนจะรับผ้าจากโรงงานหรือ “ผ้าโหล” เป็นผ้าที่โรงงานตัดส่งให้กับร้านค้าที่สั่งทำตามใบสั่ง (Order) โดยการรับส่งเสื้อผ้าโรงงานเป็นบางกลุ่มหรือบางคน ซึ่งเป็นรายได้ที่เป็นอาชีพเสริมจากการทำนาของชุมชนท่าตูม 3) การประกอบอาชีพเสริมของชุมชนท่าตูม ในชุมชนยังมีร้านตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมือง ในแต่ละหมู่บ้านประจำในแต่ละหมู่บ้าน ประมาณ 1-3 ร้าน ที่เป็นร้านตัดเสื้อผ้าพื้นเมืองให้กับลูกค้าที่เป็นกลุ่มคนทั่วไป 4) ความสำคัญของเสื้อผ้าพื้นเมือง เป็นเสื้อผ้าที่นิยมของชุมชนพื้นที่จังหวัดในภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่จังหวัดภาคอีสาน หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งผู้นำชุมชนและชาวบ้าน และ 5) ความต้องการของกลุ่มผู้หญิงหรือสตรีในชุมชนเพื่อการพัฒนาตนเองเพื่อยกระดับรายได้จากการประกอบอาชีพหรืองานที่ทำอยู่แล้ว ให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น นำไปสู่การพัฒนาอาชีพ ฝีมือแรงงานที่มีคุณภาพมาตรฐาน

2. ผลการสังเคราะห์รูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตุม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า รูปแบบเป็นองค์ประกอบที่แสดงความสัมพันธ์ของหลักการแนวคิด การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานตามบริบทของชุมชนและสถานประกอบการแบบมีส่วนร่วม 3 หน่วยงาน คือ หน่วยงานภาครัฐ ชุมชนกลุ่มแม่บ้าน และ สถานประกอบการ ทั้ง 3 หน่วยงาน ร่วมกำหนดเป้าหมายการพัฒนา ร่วมพัฒนาและตรวจสอบผลงาน และร่วมแบ่งปันกระจายการทำงาน ที่มืองค์ประกอบของหลักการแนวคิดการพัฒนาสมรรถนะฝีมือแรงงานแบบมีส่วนร่วม และการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการในชุมชน และความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อความเหมาะสมของรูปแบบ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Research Title	The Process Innovation for Skills Developing of Sewing Labors to Professional Local Community Sewing in Maha Sarakam Province
Researcher	Worapapha Arreerard and Tharach Arreerard
Organization	Information Technology Management Program Information Technology Faculty Rajabhat Maha Sarakham University
Year	2018

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the context of the local garment sewing group, community enterprises and 2) to synthesize the training model to develop local sewing skills, labor groups, community enterprises, Tha Tum Subdistrict, Muang District Mahasarakham province The samples used in the research were The owner of the business Or establishment And housekeepers for sewing clothes in Tha Tum Subdistrict, Mueang District, Maha Sarakham Province And 5 academic students. The research process is divided into 2 phases: the study of the context of the local garment sewing group, the workplace in the community And the synthesis of training models for developing local sewing skills, labor groups, community enterprises, Tha Tum Subdistrict, Mueang District, Maha Sarakham Province The tools used in the research are the appropriate form of questionnaire. And statistics used as the mean and standard deviation

Research results 1. The results of the study of the context of local garment sewing workers in the community Mueang District Mahasarakham province The interview revealed that 1) the context of Tha Tum community Is a community in the area of Maha Sarakham Province With a total area of 9 villages with a population of 1,149 households and a population of 4,903 people. Location and location of community areas On the area in front of a small dam Or Wang Yang Dam Most community careers are farmers. Farming in their own area that nourishes the life of the family. 2) The sewing conditions of the villagers. A group of women or women over the age of 30 years or a group of housewives in the community will receive a cloth from the factory or a "dozen fabric" is the fabric that the factory cut to deliver to the shop that made the order (Order). Some groups or some people Which is a supplementary income from the farming of the Tha Tum community 3) the

supplementary occupation of the Tha Tum community In the community, there are also local garment shops. In each village in each village, about 1-3 shops that are local clothing stores for customers in general groups 4) the importance of native clothing Is a clothing that is popular with the community in the provinces in the region Especially the northeastern provinces Government and private agencies Including community leaders and villagers, and 5) the needs of women or women in the community for self-improvement in order to raise income from occupations or work already done To have more income Leading to professional development And the results of the synthesis of training styles to develop local sewing skills, labor groups, community establishments in Tha Tum Subdistrict, Muang District, Mahasarakham Province, found that the pattern is an element that shows the relationship of conceptual principles Training to develop local sewing skills, community-based labor groups, and 3 participating organizations, namely government agencies Communities, housewives groups and establishments, all 3 agencies jointly set development goals. Joint development and examination of work and share the work distribution with elements of the principles of the development of skilled labor And training to develop local sewing skills, labor groups, establishments in the community And opinions of the experts on the suitability of the format Overall at the highest level

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง นวัตกรรมกระบวนการพัฒนาทักษะกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าโรงงานสู่การเป็นช่างฝีมือตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการในชุมชน จังหวัดมหาสารคาม โดยงานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจาก “สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2561” ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อมูลประกอบการวิจัยและประเมินรูปแบบการวิจัย นางอุมาภรณ์ ประทุมไชย เจ้าของสถานประกอบการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองในชุมชน นางอรวรรณ ไชยคำภา แม่บ้านที่ทำหน้าที่ตัดเย็บเสื้อผ้าโรงงานในชุมชนตำบลดอนตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม อาจารย์ ดร.อภิชาติ เหล็กดี นักการศึกษา สังกัดคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่ร่วมพัฒนาชุมชน พื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ดร.สมัย สลักศิลป์ นักการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ร่วมวิจัยและพัฒนาชุมชน พื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด และ ดร.จิตติมา ผ่องแผ้ว นักการศึกษา สังกัดโรงเรียนธวัชบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ร่วมวิจัยและพัฒนาชุมชน พื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด

ขอขอบคุณเจ้าของบทความ งานวิจัย เอกสาร และเว็บไซต์ ทั้งที่กล่าวถึงและไม่ได้กล่าวถึง ที่ผู้วิจัยได้นำมาอ้างอิงและประกอบการทำวิจัยในครั้งนี้

หากงานวิจัยนี้ได้รับคุณงามความดีประการใด ผู้วิจัยขอมอบให้กับ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม สถาบันการศึกษาที่ทรงคุณค่าเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

วโรปภา อารีราษฎร์ และคณะผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2562

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตการวิจัย	2
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
หลักการแนวคิดของนวัตกรรม	5
การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน	8
การตัดเย็บเสื้อผ้า	10
สถานประกอบการในชุมชน	13
การวิจัยเชิงคุณภาพ	16
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
กรอบแนวคิดในการวิจัย	20
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	22
ระยะที่ 1 การศึกษาบริบทของกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมือง	
สถานประกอบการในชุมชน	22
1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	22
2. กลุ่มเป้าหมาย	22
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล	23
4. เครื่องมือในการวิจัย	23
5. การสร้างเครื่องมือการวิจัย	23
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	23

	ระยะที่ 2 การสังเคราะห์รูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้า พื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม	24
	1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	24
	2. กลุ่มเป้าหมาย	24
	3. การเก็บรวบรวมข้อมูล	25
	4. เครื่องมือในการวิจัย	25
	5. การสร้างเครื่องมือการวิจัย	26
	6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	26
บทที่ 4	ผลการวิจัย	27
	ผลการศึกษาริบทของกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการ ในชุมชน	27
	ผลการสังเคราะห์รูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมือง กลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม	29
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	32
	สรุปผลการวิจัย	32
	อภิปรายผล	33
	ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	34
	ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	34
	บรรณานุกรม	35
	ภาคผนวก	37
	ประวัติผู้วิจัย	41

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบการอบรม	30

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
4.1 รูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงาน สถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม	29

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก
เครื่องมือการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับบริบทของชุมชนตำบลท่าตุม อำเภอเมือง
จังหวัดมหาสารคาม

*****

ตอนที่ 1 คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิแบบปลายเปิด เพื่อสอบถามเกี่ยวกับบริบทของชุมชนตำบลท่าตุม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย 5 ประเด็น

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อ-สกุล.....มือถือ.....

ที่อยู่ .....

การประกอบอาชีพ .....

1. บริบทของชุมชนท่าตุม ตำบลท่าตุม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

.....

.....

.....

2. สภาพการตัดเย็บเสื้อผ้าของกลุ่มชาวบ้าน

.....

.....

.....

3. การประกอบอาชีพเสริมของชุมชนท่าตุม

.....

.....

.....

4. ความสำคัญของเสื้อผ้าพื้นเมือง

.....

.....

.....

5. ความต้องการของกลุ่มผู้หญิงหรือสตรีในชุมชนเพื่อการพัฒนาตนเอง

.....

.....

.....

**แบบสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บ
เสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง
จังหวัดมหาสารคาม**

คำชี้แจง พิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่ม
แรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม แปลความหมาย จากคะแนน
การประเมิน 5 ระดับ ดังนี้

- ระดับความคิดเห็น 5 หมายถึง เหมาะสม/เห็นด้วยในระดับดีมาก
ระดับความคิดเห็น 4 หมายถึง เหมาะสม/เห็นด้วยในระดับดี
ระดับความคิดเห็น 3 หมายถึง เหมาะสม/เห็นด้วยในระดับพอใช้
ระดับความคิดเห็น 2 หมายถึง เหมาะสม/เห็นด้วยในระดับน้อย
ระดับความคิดเห็น 1 หมายถึง เหมาะสม/เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. หลักการแนวคิดการพัฒนาสมรรถนะฝีมือแรงงานแบบมีส่วนร่วม					
1) การวิจัยแบบมีส่วนร่วม					
2) การกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงาน					
3) การกำหนดมาตรฐานผลงานหรือชิ้นงาน					
4) การได้รับการยอมรับในฝีมือหรือผลงาน					
5) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่อยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด					
6) การมีรายได้เพิ่มขึ้น					
2. การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการในชุมชน					
1) บทบาทหน้าที่ของชุมชนกลุ่มแม่บ้าน ให้ข้อมูลปัญหาและความต้องการร่วมกิจกรรมและสร้างผลงาน แשרเครื่องมือและอุปกรณ์					
2) บทบาทหน้าที่ของสถานประกอบการ กำหนดความต้องการและมาตรฐานชิ้นงานร่วมเป็นวิทยากรและตรวจสอบ แשרเครื่องมือและอุปกรณ์					
3) บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ กำหนดความต้องการและมาตรฐานชิ้นงานร่วมเป็นวิทยากรและตรวจสอบ แשרเครื่องมือและอุปกรณ์					
4) ขั้นตอนการฝึกปฏิบัติ 4 ขั้นตอน คือ การรับรู้เป้าหมาย การปฏิบัติตามแบบการตรวจสอบผลงาน และการสร้างมาตรฐานชิ้นงาน					
3. การมีส่วนร่วมของหน่วยงาน					
1) หน่วยงานความร่วมมือได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ชุมชนกลุ่มแม่บ้าน และสถานประกอบการ					
2) หน้าที่ของหน่วยงานความร่วมมือ					
1-ร่วมกำหนดเป้าหมายการพัฒนา					
2-ร่วมพัฒนาและตรวจสอบผลงาน					
3-ร่วมแบ่งปันกระจายการทำงาน					

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่าน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้จัดทำ

ผู้วิจัยคนที่ 1

ชื่อ-สกุล	นางวรปภา อารีราษฎร์
ภูมิลำเนา	จังหวัดพะเยา
ที่อยู่ปัจจุบัน	143/10 ถนนถีนานนท์ ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000
สถานที่ทำงาน	คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ตำแหน่งทางวิชาการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ตำแหน่งทางบริหาร	รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
การศึกษา	ปร.ด. การจัดการเทคโนโลยี จากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ปร.ด. คอมพิวเตอร์ศึกษา จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วท.ม. วิทยาการคอมพิวเตอร์ จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ค.บ. คอมพิวเตอร์ศึกษา จากวิทยาลัยครูลำปาง

ผู้วิจัยคนที่ 2

ชื่อ-สกุล	นายธรัช อารีราษฎร์
ภูมิลำเนา	จังหวัดลำพูน
ที่อยู่ปัจจุบัน	143/10 ถนนถีนานนท์ ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000
สถานที่ทำงาน	คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ตำแหน่งทางวิชาการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ตำแหน่งทางบริหาร	คณบดีคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ
การศึกษา	ปร.ด. การจัดการเทคโนโลยี จากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ปร.ด. คอมพิวเตอร์ศึกษา จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วท.ม. วิทยาการคอมพิวเตอร์ จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ค.บ. คอมพิวเตอร์ศึกษา จากวิทยาลัยครูลำปาง

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

การพัฒนาคนทุกกลุ่มให้เป็นทุนทางสังคม เพื่อจะได้ร่วมมือกันนำพาสังคมให้พึ่งพาตนเองได้ มีความสมานฉันท์และเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลก การเสริมสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิต เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย และมีคุณภาพชีวิตที่ดี การพัฒนาสถาบันครอบครัวให้เข้มแข็ง เพื่อให้ประชาชนสามารถช่วยเหลือตนเอง ครอบครัว และชุมชนด้วยการพัฒนาศักยภาพของประชาชนกลุ่มเป้าหมายให้มีความสามารถและมีส่วนร่วม ในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง เป็นการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2560)

การส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานเย็บผ้าโรงงานเป็นฝีมือช่างเย็บเสื้อผ้าพื้นเมือง เป็นแนวทางหนึ่ง ในการพัฒนากำลังคนจากแรงงานสู่มืออาชีพ การเพิ่มศักยภาพด้านแรงงาน เป็นการพัฒนาคนตามนโยบายการพัฒนาประเทศ ดำเนินการร่วมกับสถานประกอบการในชุมชนในการดำเนินการฝึก ครูฝึก ผู้รับการฝึก ฝีมือแรงงาน รวมทั้งการประเมินผลการปฏิบัติงานของฝีมือแรงงาน มีส่วนร่วมในการจัดสถานที่ ให้บริการสถานที่เพื่อใช้เป็นสถานที่ฝึกอบรม หรือศูนย์ฝึกอบรม ฝีมือแรงงานในสถานประกอบการในระหว่างการฝึกอบรม ให้คำแนะนำผู้ดำเนินการฝึกอบรมและผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยนวัตกรรมกระบวนการ เป็นแนวทางหนึ่งที่จะนำมาดำเนินการเพื่อตอบโจทย์ ความต้องการของชุมชน แรงงาน และสถานประกอบการเพื่อพัฒนาสู่การเป็นช่างฝีมืออาชีพ สร้างรายได้ให้กับเกษตรกร ยกกระดับชีวิตและรายได้ของชุมชนให้มีรายได้ที่ดีขึ้นจากการเป็นช่างฝีมือ มีมาตรฐานฝีมือในการตัดเย็บนำสู่การเพิ่มอัตราค่าจ้างที่เหมาะสม รวมทั้งกระตุ้นให้แรงงานไทยเห็น ความสำคัญของการมีมาตรฐานฝีมือแรงงาน และชวนขยายที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ที่สอดคล้องกับ 8 วาระปฏิรูป กระทรวงแรงงาน “การเพิ่มผลิตภาพแรงงานสู่ Thailand 4.0” (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน, 2560)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามเป็นสถาบันการศึกษาที่อยู่ในชุมชนและท้องถิ่น มีภารกิจในการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและท้องถิ่น การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่แม่บ้าน ชุมชนแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า ร่วมกับสถานประกอบการหรือวิสาหกิจในชุมชน การทำงานร่วมกันจะเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศในการพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ และสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืน ในการพัฒนาทักษะ และความสามารถของแรงงานให้เป็นที่ยอมรับ ส่งผลต่อการพัฒนาแรงงานสู่ผู้ประกอบการรายย่อยที่ให้บริการตัดเย็บเสื้อผ้าที่มีคุณภาพในชุมชน สู่การให้บริการตัดเย็บผ้าพื้นเมืองที่ให้บริการทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน สร้างรายได้ของชุมชนสู่การพัฒนาประเทศ เพิ่มขีดจำกัดด้านฝีมือแรงงานพัฒนาสู่ช่างฝีมือในสายงานอาชีพ เพื่อดำเนินธุรกิจการตัดเย็บผ้าพื้นเมืองของชุมชน ส่งเสริมประชาชนให้มีรายได้ที่มั่นคง ที่ดีขึ้น ด้วย

ฝีมือช่างที่มีคุณภาพ ได้รับการยอมรับและพัฒนาจากแรงงานเป็นฝีมืออาชีพสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศชาติ ต่อไป

ผู้วิจัย ในฐานะเป็นบุคลากรทางการศึกษา สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่เป็นมหาวิทยาลัยในชุมชนและท้องถิ่น มีความสนใจศึกษาวิจัย นวัตกรรมกระบวนการพัฒนาทักษะกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าโรงงานสู่การเป็นช่างฝีมือตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการในชุมชนจังหวัดมหาสารคาม โดยคาดหวังว่าผลการวิจัย จะได้รูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่เป็นนวัตกรรมการอบรมแบบร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น ร่วมกับสถานประกอบการในชุมชนและท้องถิ่น จัดวิธีการอบรมให้สอดคล้องกับบริบทของกลุ่มแม่บ้านในชุมชน และสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ สู่การให้บริการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองที่ให้บริการทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน สร้างความเข้มแข็งและสร้างรายได้ของชุมชนสู่การพัฒนาประเทศ เพิ่มขีดจำกัดด้านฝีมือแรงงานพัฒนาสู่ช่างฝีมือในสายงานอาชีพ สู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศชาติ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการชุมชน
2. เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ขอบเขตการวิจัย

1. ขั้นตอนการวิจัย การวิจัยดำเนินการ 2 ระยะ ดังนี้
  - ระยะที่ 1 ศึกษาบริบทของกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการชุมชน
  - ระยะที่ 2 สังเคราะห์รูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

2. ด้านเนื้อหาและเทคนิคที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาบริบทของกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมือง สถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยศึกษาจากเอกสาร เว็บไซต์และข้อมูลเชิงประจักษ์ จากการสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้อง

3. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มที่ 1 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย 1) เจ้าของสถานประกอบการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองในชุมชน 2) เจ้าของสถานประกอบการหรือผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลการตัดเย็บเสื้อผ้าในจังหวัดมหาสารคาม และ 3) แม่บ้านที่ทำหน้าที่ตัดเย็บเสื้อผ้าโรงงานในชุมชนตำบลดอนตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

กลุ่มที่ 2 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง

เมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมือง และนักการศึกษาที่มีประสบการณ์ลงพื้นที่ร่วมกับชุมชน

4. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ตัวแปรตาม คือ ความเหมาะสมของรูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

นิยามศัพท์เฉพาะ

นวัตกรรม หมายถึง กระบวนการอบรมพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยความร่วมมือของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น

รูปแบบ หมายถึง องค์ประกอบที่สัมพันธ์กันของวิธีการอบรมพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการในชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยความร่วมมือของสถานประกอบการในชุมชน บุคลากรมหาวิทยาลัย และสถานประกอบการในชุมชน

ความเหมาะสมของรูปแบบ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีต่อองค์ประกอบของรูปแบบอบรมพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

การพัฒนาทักษะ หมายถึง วิธีการอบรมเพื่อส่งเสริมให้กลุ่มแม่บ้านที่เป็นกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า พัฒนาฝีมือ ทั้งความรู้ และทักษะงานตัดเย็บเสื้อผ้า ร่วมฝึกกับสถานประกอบการในชุมชนสู่การเป็นช่างฝีมือตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองมืออาชีพ ด้วยวิธีการของรูปแบบในระยะเวลาที่กำหนด

กลุ่มแรงงาน หมายถึง กลุ่มแม่บ้านในชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่เป็นผู้หญิงช่วงอายุ 30 ปีขึ้นไป มีอาชีพรับจ้างจากโรงงานหรือผ้าโหลมาเย็บ

การตัดเย็บเสื้อผ้าโรงงาน หมายถึง การที่กลุ่มแม่บ้านในชุมชนรับจ้างจากโรงงาน มาเย็บตามรายการและเงื่อนไขที่โรงงานกำหนด ซึ่งเป็นการเย็บผ้าที่ไม่มีความปราณีตเท่าที่ควร ชาวบ้านเรียกว่า “เย็บผ้าโหล” ชุมชนแม่บ้านจะมีรายได้จากการเย็บผ้าโรงงานต่อคนอยู่ที่ความสามารถของแต่ละคน โดยโรงงานคิดราคาการเย็บผ้า 3-5 บาท ต่อเสื้อหรือกางเกง 1 ตัว โดยเฉลี่ยชาวบ้านจะมีรายได้วันละ 100 บาทต่อคน (อุมาภรณ์ ประทุมไชย, สัมภาษณ์)

ช่างฝีมือตัดเย็บเสื้อผ้า หมายถึง แม่บ้านหรือบุคคลที่มีความสามารถและมีทักษะ หรือมีฝีมือในการตัดเย็บผ้าพื้นเมือง ผ้าฝ้ายและผ้าไหม ที่สถานประกอบการรับเข้าเป็นช่างตัดเย็บ ร่วมกับผู้ประกอบการโดยมีผลงานการตัดเย็บที่มีมาตรฐาน ปราณีต และมีรายได้ที่ดีขึ้น

สถานประกอบการในชุมชน ในงานวิจัยนี้หมายถึง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนตัดเย็บเสื้อผ้าตำบลท่าตูม ตั้งอยู่ที่ เลขที่ 161 หมู่ 3 ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยมีนางอุมาภรณ์

ประทุมไชย บริหารงานแบบกลุ่มชุมชนครอบคลุมสมาชิก 10 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ 1 บ้านหนองโตน หมู่ 2 บ้านกุดเวียง หมู่ 3 บ้านโปลอ หมู่ 4 บ้านหนองข่า หมู่ 5 บ้านดอนเรือ หมู่ 6 บ้านต้นอ้อยช้าง หมู่ 7 บ้านหนองคู หมู่ 8 บ้านท่าตูมวารินทร์ หมู่ 9 บ้านหนองข่าและหมู่ 10 บ้านท่าสองคอน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้องค์ความรู้ใหม่ในการนำมาเป็นแนวทางการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่ส่งเสริมให้กลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าโรงงานสู่การเป็นช่างฝีมือตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองร่วมกับสถานประกอบการในชุมชนตำบล จากการวิจัยแบบมีส่วนร่วมของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในชุมชน
2. กรมแรงงาน วิสาหกิจชุมชน สถานประกอบการ กลุ่มแม่บ้าน และชุมชน ที่ประกอบอาชีพหลัก หรืออาชีพเสริมในการตัดเย็บเสื้อผ้า ได้รูปแบบที่เป็นแนวทางในการพัฒนาฝีมือแรงงานสู่การเป็นฝีมืออาชีพอย่างเหมาะสม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง นวัตกรรมกระบวนการพัฒนาทักษะกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าโรงงานสู่การเป็นช่างฝีมือตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการในชุมชน จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

หลักการแนวคิดของนวัตกรรม

นวัตกรรม หรือ Innovation เป็นสิ่งที่ทำขึ้นใหม่ที่บุคคลหรือหน่วยงานให้การยอมรับ โดยใช้ความรู้ ความคิด วิธีการสร้างสรรค์ การทดลองหรือการพัฒนา ส่งผลให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีความแตกต่างจากสิ่งเดิม มีประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม (วโรปภา อารีราษฎร์, 2559) ซึ่งส่วนใหญ่ นวัตกรรมจะอยู่ในรูปของผลิตภัณฑ์ แนวคิด และกระบวนการ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดได้ โดยนวัตกรรมสามารถแบ่งแยกออกเป็น 3 ขั้นตอนด้วยกัน คือ ช่วงการประดิษฐ์คิดค้น ช่วงการพัฒนาการ และ ช่วงการนำไปปฏิบัติ

1. หลักการของเทคโนโลยีและนวัตกรรม

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้มีบทบาทสำคัญเพิ่มขึ้นจนสามารถสร้างนวัตกรรม (Innovation) ซึ่งก็คือ การเรียนรู้ การผลิตและการใช้ประโยชน์จากความคิดใหม่ ให้เกิดผลทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เทคโนโลยีทำให้สังคมโลกที่เรียบง่าย กลายเป็นสังคมที่มีการดำรงชีวิตที่สลับซับซ้อนมากขึ้น ก่อให้เกิดกระแสแห่งความไร้พรมแดนหรือกระแสโลกาภิวัตน์ ที่เข้ามาสู่ทุกประเทศอย่างรวดเร็ว หากพิจารณาระดับการใช้เทคโนโลยีขององค์กร หรือพิจารณาการเกิดขึ้นของเทคโนโลยี สามารถแบ่งได้ ดังนี้

1.1 ประเภทของเทคโนโลยี พิจารณาจากระยะเวลาหรือช่วงชีวิตของเทคโนโลยี แบ่งได้ 5 ช่วง ดังนี้

1.1.1 เทคโนโลยีแรกเกิด (Emerging Technology) เป็นเทคโนโลยีเกิดใหม่ที่ยังมีการใช้งานอยู่ในวงจำกัดในปัจจุบัน แต่คาดว่าจะถูกนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์อย่างเต็มที่ในอนาคตอันใกล้ เทคโนโลยีเหล่านี้ มีโอกาสสร้างความเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่ในสังคม โดยมักทำให้เกิดอุตสาหกรรมใหม่ขึ้น โดยมากเทคโนโลยีเหล่านี้ มักเกิดจากการค้นพบทางวิทยาศาสตร์

1.1.2 เทคโนโลยีใหม่ (New Technology) หมายถึง เทคโนโลยีที่เพิ่งนำมาใช้ในองค์กร และส่งผลกระทบต่ออย่างชัดเจนต่อการดำเนินงาน

1.1.3 เทคโนโลยีขั้นสูง (High Technology) เป็นเทคโนโลยีขั้นสูงหรือซับซ้อนที่มีการเปลี่ยนแปลงเร็วกว่าอุตสาหกรรมอื่น เทคโนโลยีขั้นสูงจะมีความรู้ทางทฤษฎีเป็นองค์ประกอบที่ชัดเจน ส่วนประสบการณ์ทางปฏิบัติ จะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญน้อยกว่า

1.1.4 เทคโนโลยีขั้นต่ำ (Low Technology) เป็นเทคโนโลยีที่ได้แพร่หลายไปสู่สังคมส่วนใหญ่แล้ว เทคโนโลยีมีความอยู่ตัวและมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก

1.1.5 เทคโนโลยีชั้นกลาง (Medium Technology) เป็นเทคโนโลยีที่อยู่ระหว่างขั้นต่ำและขั้นสูง โดยมากมักจะเป็นเทคโนโลยีที่อิมตัวแล้ว และง่ายต่อการถ่ายโอนมากกว่าเทคโนโลยีประเภทอื่น

2. ระดับความสำคัญของเทคโนโลยีภายในองค์กร เทคโนโลยีเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาความรุ่งเรือง หรือความก้าวหน้าขององค์กร เมื่อพิจารณาในมุมมองขององค์กรสามารถแบ่งเทคโนโลยีที่มีผลต่อองค์กร 3 ระดับ ดังนี้

2.1 เทคโนโลยีโดดเด่น (Distinctive Technology) เป็นเทคโนโลยีที่ช่วยสร้างความได้เปรียบเหนือคู่แข่ง ทำให้สินค้าหรือบริการของบริษัทมีความแตกต่างจากคู่แข่ง ในทางปฏิบัติขององค์กรจะต้องให้ความสนใจในการพัฒนา การปกป้องและป้องกัน เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์

2.2 เทคโนโลยีพื้นฐาน (Basic Technology) เป็นเทคโนโลยีที่มีความจำเป็นต่อภารกิจหลักขององค์กร เป็นเทคโนโลยีที่มีอยู่ทั่วไป แต่ไม่ได้สร้างความแตกต่างจากคู่แข่ง และไม่ทำให้องค์กรมีความโดดเด่นเหนือคู่แข่งแต่อย่างใด

2.3 เทคโนโลยีภายนอก (External Technology) เป็นเทคโนโลยีที่ได้มาจากหน่วยงานภายนอก เทคโนโลยีลักษณะนี้มักจะหาได้ง่ายในท้องตลาด และไม่มีผลสำคัญต่อความอยู่รอดขององค์กร

จากการศึกษาประเภทและความสำคัญของเทคโนโลยี สรุปได้ว่า วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น จนสามารถสร้างนวัตกรรมที่เป็นการเรียนรู้ การผลิตและ การใช้ประโยชน์จากความคิดใหม่ หากพิจารณาจากระยะเวลาหรือช่วงชีวิตของเทคโนโลยี สามารถแบ่งได้ 5 ช่วง คือ เทคโนโลยีแรกเกิด เทคโนโลยีใหม่ เทคโนโลยีขั้นสูง เทคโนโลยีขั้นต่ำ และเทคโนโลยีชั้นกลาง การพิจารณาความสำคัญของเทคโนโลยีที่มีผลต่อองค์กร แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ เทคโนโลยีโดดเด่น เทคโนโลยีพื้นฐานและเทคโนโลยีภายนอก ดังนั้น องค์กรจึงพิจารณาใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม (Appropriate Technology) ซึ่งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กร จะมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่องค์กร ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรมนุษย์ได้เต็มประสิทธิภาพและนำไปสู่ประสิทธิภาพในการผลิตที่สูงกว่า

3. รูปแบบและประเภทของนวัตกรรม

ในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-Base Economy) นวัตกรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการแข่งขัน เพื่อสร้างธุรกิจ ผลผลิต หรือบริการให้มีความโดดเด่นและแตกต่างจากคู่แข่ง ดังนั้น นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น จึงมีรูปแบบตามวัตถุประสงค์ของการใช้งานและประเภทที่แตกต่างกัน ดังนี้

3.1 รูปแบบของนวัตกรรม สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (2555:3-4) ได้จำแนกนวัตกรรมตามวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ เป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

3.1.1 นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) เป็นนวัตกรรมในรูปแบบที่เห็นได้อย่างชัดเจน เช่น สินค้า หรือผลิตภัณฑ์ที่ถูกผลิตขึ้นในเชิงพาณิชย์ที่ได้ปรับปรุงให้ดีขึ้น หรือเป็นสิ่งใหม่ในตลาดนวัตกรรม อาจจะเป็นของใหม่ต่อโลก ต่อประเทศ ต่อองค์กร ซึ่งไม่เคยมีในตลาดมาก่อน

รวมถึงสินค้าหรือผลิตภัณฑ์เดิมที่พัฒนาให้มีความโดดเด่น แตกต่างไปจากสินค้าอื่นที่มีอยู่ในตลาด นวัตกรรมผลิตภัณฑ์เป็นผลิตภัณฑ์ที่จับต้องได้ (Tangible Product)

3.1.2 นวัตกรรมบริการ (Service Innovation) เป็นนวัตกรรมที่ไม่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน ส่วนใหญ่มักอยู่ในรูปแบบวิธีการใหม่ในการให้บริการแก่ลูกค้าหรือผู้บริโภค เช่น การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ตมาสรรค์สร้างเป็นนวัตกรรมบริการใหม่ ๆ อาจได้แก่ การซื้อ/ขายสินค้าผ่านการประมูลทางเว็บไซต์ เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคม Facebook ของมาร์คซัคเคอร์เบิร์ก แพ็คเกตทัวร์อนุรักษ์ธรรมชาติ ระบบบริการ Tele-Banking การให้บริการอินเทอร์เน็ต การให้บริการที่ปรึกษาเฉพาะด้าน เป็นต้น

3.1.3 นวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation) เป็นนวัตกรรมที่ไม่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน เป็นการเปลี่ยนแนวทางการกระบวนการ หรือวิธีการในรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม ตัวอย่าง เช่น ระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ระหว่างธุรกิจ (B2B e-Commerce) ที่ช่วยลดความจำเป็นในการจัดทำเอกสารของภาคธุรกิจ อันส่งผลต่อการลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจได้อย่างมากมาย นวัตกรรมกระบวนการจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและสมรรถนะของการจัดการองค์การให้สูงขึ้น

3.2 ประเภทของนวัตกรรม สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (2555:4-5) ได้จำแนกประเภทของนวัตกรรมตามระดับความใหม่ขององค์ประกอบ (Component) หรือระบบ (System) ที่เกี่ยวข้อง โดยจำแนกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

3.2.1 นวัตกรรมแบบค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Innovation) เป็นนวัตกรรมที่มีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ กระบวนการ หรือองค์ประกอบต่าง ๆ ให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ เป็นลำดับ เป็นการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงระบบการทำงาน (System) โดยรวม การปรับปรุงจะดำเนินการปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่แล้วให้มีคุณภาพดีขึ้นหรือปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยการพัฒนาองค์ประกอบของสิ่ง ๆ นั้น ทั้งนี้การพัฒนาองค์ประกอบดังกล่าว เป็นเพียงการปรับปรุงองค์ประกอบเท่านั้น มิได้มีการเปลี่ยนองค์ประกอบใหม่

3.2.2 นวัตกรรมแบบหน่วยแยกที่สามารถรวมกันได้ (Modular Innovation) เป็นนวัตกรรมที่เป็นการนำเอาองค์ประกอบใหม่มาใช้ โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงระบบการทำงานโดยรวมที่ใช้อยู่เดิม นวัตกรรมประเภทนี้จะเกิดขึ้นในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงสำคัญในองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งของผลิตภัณฑ์ แต่โครงสร้างโดยรวมยังคงเดิมไม่เปลี่ยนแปลง

3.2.3 นวัตกรรมสถาปัตยกรรม (Architectural Innovation) เป็นนวัตกรรมที่มีการปรับโครงสร้าง (Reconfiguration) ของระบบที่มีอยู่เดิมเพื่อเชื่อมโยงองค์ประกอบต่าง ๆ ในรูปแบบใหม่ ในกรณีที่มีการพัฒนาองค์ประกอบให้ดีขึ้น ก็จะเป็นการพัฒนาเพียงเล็กน้อยเท่านั้น การปรับปรุงหรือนำระบบการทำงานรูปแบบใหม่เข้ามาใช้ โดยอาจทำการปรับองค์ประกอบต่าง ๆ ให้ดีขึ้น หรืออาจคงรูปการทำงานเป็นลักษณะเดิม ที่เกิดขึ้นในช่วงที่มีความท้าทายในการประยุกต์และรวบรวมความรู้ที่มีอยู่เดิมหรือเป็นการรวมระหว่างความรู้เดิมและความรู้ใหม่ นำมาบูรณาการเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ภายใต้กรอบการดำเนินงานใหม่อีกครั้ง

3.2.4 นวัตกรรมแบบก้าวกระโดด (Radical Innovation) เป็นนวัตกรรมที่มีความใหม่ในลักษณะที่มีความแตกต่างไปจากกรรมวิธีและแนวคิดเดิมอย่างสิ้นเชิง มีระดับการเปลี่ยนแปลงสูงมาก โดยมักจะทำให้เกิดอุตสาหกรรมใหม่ขึ้น ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงเป็นแบบถอนรากถอน

โค่น ที่เป็นการออกแบบและใช้แนวคิดใหม่ทั้งหมดในการพัฒนานวัตกรรม เป็นการพัฒนาทั้งองค์ประกอบและระบบการทำงานใหม่ทั้งหมด

จากการศึกษารูปแบบและประเภทของนวัตกรรม สรุปได้ว่า การศึกษารูปแบบของนวัตกรรม จะทำให้เราสามารถจำแนกนวัตกรรมตามวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ เป็น 3 รูปแบบ คือ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมบริการ และ นวัตกรรมกระบวนการ และการจำแนกประเภทของนวัตกรรม จะทำให้เราารู้และวางแผนการศึกษานวัตกรรมว่าเป็นนวัตกรรมที่มีการพัฒนาตามระดับความใหม่ขององค์ประกอบหรือระบบที่เกี่ยวข้องอย่างไร โดยจำแนกเป็น 4 ประเภท นวัตกรรมแบบค่อยเป็นค่อยไป นวัตกรรมแบบหน่วยแยกที่สามารถรวมกันได้ นวัตกรรมสถาปัตยกรรม และนวัตกรรมแบบก้าวกระโดด

การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน

1. ความหมายและประเภทของแรงงาน

แรงงาน หมายถึง ทรัพยากรมนุษย์ที่ผ่านการบริหารจัดการจนทำให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจต่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ในขณะที่เศรษฐศาสตร์กำหนดว่า แรงงาน คือ ความพยายามของมนุษย์ หรือการออกแรง เพื่อผลิตและจำหน่ายสินค้าและบริการทางเศรษฐกิจทำให้ผู้ดำเนินการได้รับค่าตอบแทน นอกจากนี้พจนานุกรมของราชบัณฑิตยสถานกล่าวว่า แรงงาน หมายถึง ประชากรในวัยทำงาน ไม่รวมถึงคนพิการ คนวิกลจริต นักเรียน นักศึกษา แม่บ้าน นักบวช ทหาร ผู้ต้องขังและผู้ประกอบกิจการเพื่อหากำไร ความสามารถในการทำงานเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ โดยแรงงานแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1.1 แรงงานฝีมือ (Skilled Labor) หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ทางทฤษฎีและเชี่ยวชาญด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ สามารถคิดวิเคราะห์แก้ไขและตัดสินใจแก้ไขปัญหาข้อผิดพลาดจากการทำงานได้ด้วยตนเอง

1.2 แรงงานกึ่งฝีมือ (Semi-skilled Labor) หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ทางทฤษฎีและปฏิบัติในสิ่งที่มีความชำนาญเพียงบางส่วนของงานอาชีพ

1.3 แรงงานไร้ฝีมือ (Unskilled Labor) หมายถึง ผู้ที่ทำงานโดยใช้กำลังกาย ไม่จำเป็นต้องใช้ความรู้ความชำนาญ เพียงได้รับคำแนะนำบ้างเล็กน้อยก็สามารถทำงานได้ (im2market, 2559: เว็บไซต์)

2. ทักษะในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ทักษะ หมายถึง ความชัดเจนหรือความสามารถของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นทักษะทางด้านร่างกาย สติปัญญาและสังคม เกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้ การฝึกฝน การทำงานร่วมกับผู้อื่น การสอนและการจัดการ ตัวอย่างการใช้ทักษะ เช่น ครูมีทักษะการใช้คำถาม การนำเข้าสู่บทเรียน การใช้สื่อการสอน นักเรียนมีทักษะ การฟัง พูด อ่าน เขียน การคิดคำนวณ หรือทักษะทางสังคม

การใช้ทักษะในการดำเนินชีวิต มีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ซึ่งสามารถแบ่งทักษะที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต ออกเป็น 10 ประการ ดังนี้ (im2market, 2560: เว็บไซต์)

2.1 ทักษะการตัดสินใจ (Decision making) เป็นความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างมีระบบ

2.2 ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving) เป็น ความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างมีระบบ ไม่เกิดความเครียดทางกายและจิตใจ จนอาจลุกลามเป็นปัญหาใหญ่โตเกินแก้ไข

2.3 ทักษะการคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) เป็น ความสามารถในการคิดที่จะเป็นส่วนช่วยตัดสินใจและแก้ไขปัญหาโดยการคิดสร้างสรรค์ เพื่อค้นหาทางเลือกต่าง ๆ

2.4 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ และประเมินปัญหา หรือสถานการณ์ที่อยู่รอบตัวเราที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต

2.5 ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective communication) เป็นความสามารถในการใช้คำพูดและท่าทางเพื่อแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ได้อย่างเหมาะสมกับวัฒนธรรม และสถานการณ์ต่าง ๆ

2.6 ทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal relationship) เป็นความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันและกัน และสามารถรักษาสัมพันธภาพไว้ได้ยืนยาว

2.7 ทักษะการตระหนักรู้ในตน (Self-awareness) เป็น ความสามารถในการค้นหา รู้จัก และเข้าใจตนเอง

2.8 ทักษะการเข้าใจผู้อื่น (Empathy) เป็น ความสามารถในการเข้าใจความเหมือนหรือความแตกต่างระหว่างบุคคล ในด้านความสามารถ เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา ความเชื่อ สีผิว อาชีพ ฯลฯ

2.9 ทักษะการจัดการกับอารมณ์ (Coping with emotion) เป็นความสามารถในการรับรู้อารมณ์ของตนเองและผู้อื่น

2.10 ทักษะการจัดการกับความเครียด (Coping with stress) เป็นความสามารถในการรับรู้ถึงสาเหตุของความเครียด รู้วิธีผ่อนคลายความเครียด และแนวทางในการควบคุมระดับความเครียด เพื่อให้เกินการเบี่ยงเบนพฤติกรรมไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสมและไม่เกิดปัญหา ด้านสุขภาพ

จากความหมายของแรงงาน และทักษะที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในงานวิจัยนี้ คือ การพัฒนาทักษะของแรงงานกึ่งฝีมือ และแรงงานฝีมือจากโรงงานเย็บผ้าให้มีทักษะและความชำนาญที่รอบด้าน จนสามารถเป็นช่างฝีมือตัดเย็บผ้าพื้นเมืองในชุมชนได้

การตัดเย็บเสื้อผ้า

อุตสาหกรรมสิ่งทอ หรือ การตัดเย็บเสื้อผ้า สามารถทำได้ด้วยมือ หรือใช้จักรเย็บผ้า เพื่อประกอบชิ้นส่วนของผ้าเข้าด้วยกัน ตกแต่ง หรือแม้แต่ซ่อมแซมเสื้อผ้าที่ขาด ซึ่งพื้นฐานของการตัดเย็บเสื้อผ้าที่จำเป็นต้องรู้นี้ (ร้านเสื้อยืด ADL Sportswear, 2562: เว็บไซต์)

1. อุปกรณ์เครื่องใช้ในการตัดเย็บเสื้อผ้า คือ อุปกรณ์เฉพาะที่ใช้สำหรับเย็บผ้า โดยอุปกรณ์แต่ละชิ้นมีวิธีใช้งานที่แตกต่างกัน ผู้เย็บผ้าจำเป็นต้องรู้คุณค่าของอุปกรณ์ก่อนการเย็บผ้า เพื่อให้สามารถใช้อุปกรณ์ได้เหมาะสมตามความจำเป็น และสามารถเย็บผ้าอย่างความเที่ยงตรงและแม่นยำ

2. ผ้าและการเลือกผ้า ผู้ที่ตัดเย็บจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องผ้า เส้นใยผ้า การเลือกผ้า ซึ่งจะทำให้เสื้อผ้าที่ถูกตัดเย็บออกมามีความสวยงาม และสอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอยมากที่สุด ตามหลักการจำแนกเส้นใยชนิดของผ้า แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท

2.1) ผ้าที่ได้จากเส้นใยธรรมชาติ เช่น เส้นใยที่ได้จากพืช ได้แก่ ฝ้าย ลินิน ป่าน ปอ เป็นต้น เส้นใยที่ได้จากสัตว์ ได้แก่ ไหม ขนสัตว์ เป็นต้น ซึ่งคุณสมบัติของเส้นใยธรรมชาติที่ได้จากพืชนั้น ยับง่าย อุ่มน้ำ ระบายความร้อนและนำความร้อนได้ดี สวมใส่สบาย คุณสมบัติของเส้นใยที่ได้จากสัตว์ให้ความรู้สึกนุ่มนวล เป็นมันเงางาม ต้องดูแลรักษาเป็นพิเศษ สำหรับผ้าขนสัตว์แท้ให้ความนุ่มนวลอบอุ่น เกิดรอยยับยาก แต่ฝ้ายเกิดรอยยับง่ายกว่า

2.2) ผ้าที่ได้จากเส้นใยสังเคราะห์ คือ ผ้าที่ได้จากการทอเส้นใยที่เป็นส่วนผสมของเส้นใยธรรมชาติส่วนหนึ่ง ซึ่งมีความนิยมน้อยมาก เนื่องจากผ้ามีความทน ไม่ยับ ทนทานต่อแสงแดด ไม่ความมัน เช่น ผ้าเรยอน อาซิเตด เป็นต้น

2.3) ผ้าที่ได้จากเส้นใยสังเคราะห์ คือ ผ้าที่ผลิตโดยใช้ส่วนผสมทางเคมีโดยมีพื้นฐานมาจากถ่านหิน อากาศ น้ำ และส่วนผสมพิเศษตามคุณลักษณะเส้นใยที่ต้องการ ซึ่งทำให้ผ้าที่ได้จากเส้นใยสังเคราะห์มีความเหนียวมาก ยืดหยุ่นได้ดี และทนต่อการเสียดสี และสภาพแวดล้อม ผ้าจากเส้นใยสังเคราะห์ไม่เหมาะที่จะสวมใส่ในประเทศ หรือสถานที่ที่มีอากาศร้อนเนื่องจาก มีการระบายความร้อนไม่ดี สวมใส่แล้วเกิดไฟฟ้าสถิต ตัวอย่างผ้า เช่น ผ้าไนลอน โพลีเอสเตอร์ อะคริลิก เป็นต้น

จากประเภทของเส้นใยทั้ง 3 ชนิด หากผู้เย็บผ้ายังขาดความชำนาญ ผู้เย็บผ้าควรเลือกใช้ผ้าที่ตัดเย็บง่าย ไม่ลื่น ไม่เป็นมัน หรือหดยาง ได้แก่ ฝ้าย ฝ้ายลินิน และผ้าใบกึ่งสังเคราะห์ที่ไม่ได้ตกแต่งผิวสัมผัสเป็นพิเศษ เมื่อเกิดความชำนาญผู้เย็บผ้าสามารถเลือกผ้าที่มีความยากมากขึ้น นอกจากนี้การเลือกผ้าให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของเสื้อผ้ามีความสำคัญมาก เช่น หากต้องการความอ่อน ผ้าตกตามแนวตัว ควรเลือกผ้าที่มีน้ำหนัก เช่น ผ้าเพรครูป ผ้าไหม หรือ เสื้อที่ไม่ต้องการให้กางออกมา และไม่แนบลำตัวจนเกินไป ก็ต้องเลือกผ้าที่มีน้ำหนักปานกลาง เช่น ฝ้ายเนื้อหนา และผ้าใยกึ่งสังเคราะห์เนื้อหนา เป็นต้น

1) การวัดตัว คือ ขั้นตอนการวัดขนาดตัวผู้สวมใส่เสื้อผ้า เพื่อให้การตัดเย็บเสื้อผ้ามีขนาดที่พอดีกับผู้ใส่ ซึ่งความเที่ยงตรง และตำแหน่งในการวัดเป็นตัวตัดสินที่จะทำให้เสื้อผ้ามีขนาดที่เหมาะสม การวัดตัวสร้างแบบเบื้องต้น

2) เทคนิคในการตัดและเย็บผ้า คือ การต่อชิ้นส่วนผ้าสองชิ้นเข้าด้วยกัน ซึ่งการเย็บผ้าสอง

ชั้นเข้าด้วยกันมีหลากหลายเทคนิค ผู้ที่ตัดเย็บผ้าจะต้องฝึกฝนจนมีความชำนาญ เทคนิคในการตัดเย็บผ้าที่ควรรู้อย่างนี้

2.1) การเย็บตะเข็บด้วยจักร ตะเข็บคือแนวของฝีเข็ม หรือรอยเย็บที่เกิดจากการต่อผ้าสองชิ้น หรือมากกว่าเข้าด้วยกัน ตะเข็บต่าง ๆ ทำให้ผ้าเกิดรูปทรง ความเรียบร้อยของตะเข็บหมายถึงความสวยงามของเสื้อผ้าเช่นกัน การเลือกใช้ตะเข็บแต่ละแบบรวมกับการใช้สัปดาห์ที่เหมาะสม จะช่วยให้ผ้าที่ออกแบบเกิดความสวยงามมากขึ้น ตะเข็บที่ควรรู้จักดังนี้

2.1.1) ตะเข็บธรรมดา คือการเย็บผ้าสองชิ้นให้ติดกันด้วยฝีเข็มธรรมดา การเย็บธรรมดามี 2 รูปแบบ คือ แบบโค้ง และแบบตรง ซึ่งสามารถเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสมของรูปทรงผ้าที่ต้องการเย็บ ตะเข็บธรรมดาเมื่อเย็บเสร็จแล้วจะรีดแบบตะเข็บออกสองข้างเพื่อไม่ให้ตะเข็บซ้อนกันหนา ส่วนริมผ้าที่เผื่อเย็บต้องป้องกันการลุ่ยตามวิธีที่เหมาะสม

2.1.2) ตะเข็บรูดย่น คือ การเย็บตะเข็บห่างบนผ้าที่มีความยาวและกว้าง เพื่อรูดย่นให้เกิดลักษณะพองบานในส่วนที่ต้องการ ซึ่งมักนำไปต่อกับผ้าส่วนอื่น ๆ

2.1.3) ตะเข็บเข้าถ้ำ คือ การเย็บตะเข็บกลับสองครั้ง หุ้มตะเข็บริมผ้าลุ่ยไว้ด้านใน ครั้งแรกวางผ้าด้านปิดเข้าหากัน เย็บตะเข็บธรรมดาหนึ่งครั้งให้เล็ก จากนั้นกลับตะเข็บให้ด้านถูกเข้าหากัน เย็บตะเข็บเต็มตลอดแนวกว้างประมาณครึ่งหนึ่งของรอบแรก เมื่อเย็บเสร็จตะเข็บเข้าถ้ำจะอยู่ด้านผิวด้านใน ตะเข็บชนิดนี้ใช้สำหรับการเย็บเนื้อผ้าที่ลุ่ยง่าย หรือผ้าที่ต้องการความทนทานของตะเข็บสูง

2.1.4) ตะเข็บลัม คือ การเย็บด้วยตะเข็บธรรมดาทางด้านถูก 1 ครั้ง แล้วตัดผ้าริมตะเข็บขึ้นที่เราต้องการลัมตะเข็บให้สั้นกว่า ส่วนตะเข็บขึ้นที่เหลือประมาณ 3 ต่อ 7 มิลลิเมตร หรือตามต้องการ แล้วรีดลัมปิดตะเข็บด้านที่ตัดทิ้ง จากนั้นเย็บตะเข็บทับริมผ้าสันทับที่ทับริมนั้น ตะเข็บที่เย็บเสร็จแล้วจะมีลักษณะเป็นตะเข็บคู่ขนานกับตะเข็บเย็บเดิม

2.1.5) ตะเข็บทำคิ้ว คือ การนำผ้าเฉลียงสันทบมาแทรกรอยเย็บให้เกิดแนวตะเข็บออกมาทางด้านถูกด้านนอกทำเป็นคิ้วเส้นเล็กๆ ตลอดตะเข็บ โดยทั่วไปใช้ตกแต่งตะเข็บให้สวยงามและเพิ่มความแข็งแรงทนทาน

2.2) เทคนิคการเย็บผ้า เป็นเทคนิคเบื้องต้นที่ช่วยให้การเย็บผ้ามีความราบรื่น ไม่เกิดปัญหา โดยเทคนิคในหัวข้อที่ 4.2 คือ เทคนิคพื้นฐานที่ผู้เย็บผ้าควรรู้ เพื่อให้การเย็บตะเข็บด้วยจักรมีความสวยงาม

2.2.1) จังหวะในการเย็บ ควรมีความสม่ำเสมอตลอดแนวตะเข็บ เพื่อสร้างตะเข็บที่สวยงามเรียบร้อย โดยการจัดผ้าให้เรียบร้อยก่อนการป้อนเข้าจักร

2.2.2) การต่อผ้าสองชิ้นเข้าด้วยกัน มักพบปัญหาเมื่อเย็บผ่านจักรออกมา ผ้าที่ตัดมีขนาดเท่ากัน แต่กลับเย็บติดกันเหมือนผ้าความยาวไม่เท่ากัน ทั้งนี้สาเหตุเนื่องมาจากการส่งผ้าทั้งสองชิ้นเข้าจักรไม่พร้อมกัน เช่น ฟันจักรส่งผ้าชิ้นล่างได้ช้ากว่า และตีนฝักกดทับผ้าชิ้นบนทำให้ผ้าชิ้นบนสามารถยึดได้มากกว่าชิ้นล่าง เพราะฉะนั้นผู้เย็บต้องพยายามรักษาสมดุลการส่งผ้าให้ผ้าชิ้นบนและล่างเข้าจักรพร้อมกัน

2.2.3) การเย็บผ้าหนาหลายชั้น ให้ยกที่บังคับตีนผีขึ้นเล็กน้อยแล้วเดินจักรช้า ๆ ผ่านตะเข็บที่ซ้อนหน้า ไม่ควรดึงผ้าให้ผ่านแนวตะเข็บที่หนา อาจทำให้ตะเข็บกระโดดข้าม และเข็มอาจหักได้

2.2.4) ไม่เย็บทับบนเส้นด้ายหรือปมที่เนาไว้ เพราะอาจทำให้เลาะด้ายเนาออกยาก เนื้อผ้าอาจรวนเสียหายได้ และเมื่อดึงด้ายเนาออกอาจทำให้ด้านที่เย็บขาดตามไปด้วย

2.2.5) การเริ่มต้นเย็บตะเข็บหรือชุดตะเข็บควรเย็บช้าถอยหลัง 2-3 ฝีเข็ม เพื่อกันตะเข็บหลุด หรืออาจใช้วิธีผูกปลายด้าย และเมื่อเย็บสุดแนวแล้ว ควรดึงผ้าออกเนหลังของตัวจักร ตัดปลายด้ายสองเส้นที่เย็บด้วยที่ตัดเส้นด้ายหลังตีนผี หรือใช้กรรไกร ไม่ควรใช้มือหรือปากกัด

2.2.6) การเย็บตะเข็บลักษณะโค้ง หรือ เลี้ยวหักมุม ควรปักเข็มจักรลงกับผ้าที่เย็บก่อน ยกตีนผีขึ้น หมุนผ้าเลี้ยวหักมุมตามต้องการ จากนั้นลดตีนผีลงเย็บต่อ จะช่วยให้การเย็บออกมาสวย

ขั้นตอนการตัดเย็บเสื้อผ้า

หลังจากออกแบบเสื้อผ้าได้ตามต้องการแล้ว ก็มาถึงกระบวนการตัดเย็บ ซึ่งจะเป็นการทำงานอย่างมีขั้นตอน เพื่อให้ได้ผลงานที่บรรลุตามความคาดหวังหรือเป้าหมายที่วางไว้โดยเริ่มจากการวิเคราะห์แบบที่ต้องการ งบประมาณเรื่องเงินที่ต้องใช้จ่าย วิเคราะห์เรื่องเครื่องมืออุปกรณ์ วางแผนการ เตรียมการ และการเย็บว่าจะใช้เวลาใด เมื่อไร นานเท่าไร และในการปฏิบัติการควรประเมินผลการทำงาน (กองบรรณาธิการสำนักพิมพ์พีเพิลมีเดียบุ๊ก, 2553)

โดยทั่วไปแล้วกระบวนการตัดเย็บเสื้อผ้ามีลำดับตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการวัดตัว เป็นการวัดขนาดเพื่อตรวจสอบความกว้าง ความยาว ความหนาของสัดส่วน ซึ่งการวัดตัวนี้สำคัญมาก เพราะว่าจะส่งผลถึงลักษณะของผลสำเร็จ เช่น ผลงานได้สัดส่วน สวมใส่ได้สวยงามเหมาะสม หรือผลงานตั้งรังสวมใส่ไม่ได้
2. ขั้นตอนการสร้างแบบและแยกแบบ ทำได้โดยการนำสัดส่วนที่ได้วัดขนาดไว้หรือการออกแบบมาสร้างแบบตัดหรือแพทเทิร์น (Pattern) ลงกระดาษสร้างแบบ ตามกระบวนการของการสร้างแบบเสื้อผ้าแต่ละชนิด เช่น สร้างแบบตัดเสื้อ สร้างแบบตัดกระโปรง สร้างแบบตัดกางเกง เป็นต้น

ต่อเมื่อสร้างเสร็จแล้วควรทำเครื่องหมายป้องกันความผิดพลาด และควรตรวจสอบขนาดให้ละเอียดถี่ถ้วน โดยทำเครื่องหมายต่างๆ ลงบนแบบตัดและเขียนรายละเอียดต่างๆ ให้ชัดเจน

3. ขั้นตอนการคำนวณผ้า เลือกผ้า การตัดเย็บเสื้อผ้านั้นเราควรคำนวณผ้าให้ถูกต้องเพื่อความประหยัดและเลือกผ้าให้เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย โดยคำนึงถึงคุณสมบัติของผ้า ซึ่งผลิจจากเส้นใยแต่ละชนิด เช่น ผ้าฝ้าย จะเป็นผ้าที่ได้จากเส้นใยของเมล็ดฝ้าย ซับน้ำได้ดี ทนต่อความร้อนสูง แต่ยับง่าย, ผ้าไนลอน เป็นผ้าใยสังเคราะห์ ไม่ทนต่อความร้อนและแสงแดด จับจีบได้ คงรูป เป็นต้น

4. ขั้นตอนจัดเตรียมผ้า เป็นการจัดเตรียมวัสดุที่เกี่ยวข้องกับการเย็บทุกชนิด เช่น เข็ม ด้าย กรรไกร ผ้า จักรเย็บผ้าบริเวณปฏิบัติงาน และแสงสว่าง เป็นต้น

สำหรับผ้าที่ต้องการตัดเย็บ ถ้าไม่แน่ใจว่าจะหดหรือไม่ ควรนำผ้าไปแช่น้ำ ถ้าเป็นผ้าขาว ให้แช่ด้วยน้ำเปล่า ถ้าเป็นผ้าสีให้แช่ในน้ำเกลือ โดยแช่ประมาณ 3 ชั่วโมง และนำไปผึ่งให้แห้ง พร้อมทั้งจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการตัดเย็บให้ครบถ้วน

5. ขั้นตอนการวางแบบตัดและตัดผ้า ในขั้นตอนนี้ควรระมัดระวัง โดยอ่านรายละเอียดบนแบบตัด การทำเครื่องหมายต่างๆ ที่เขียนไว้ และกรอรอยผ้าเส้นเย็บทุกเส้น เพื่อเป็นเครื่องหมายหรือเป็นเส้นแนวในการเย็บ

6. ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบคุณภาพของงาน ซึ่งในการตรวจสอบคุณภาพของงานตัดเย็บเสื้อผ้าที่สวยงาม ไม่ผิดพลาด ควรตรวจสอบทั้งขณะทำการเย็บ เช่น เนาลองตัว ตรวจสอบการประกอบการเย็บทุกขั้นตอน ตรวจสอบความเรียบร้อยของตะเข็บ เป็นต้น

7. ขั้นตอนการแก้ไขจุดบกพร่อง ในการตัดเย็บผ้าทุกชนิด เมื่อพบข้อบกพร่องไม่ควรปล่อยทิ้งไว้ ควรดำเนินการแก้ไขเพื่อให้ได้ผลงานที่สวยงามและมีคุณภาพ

สถานประกอบการในชุมชน

ชุมชนท่าตูม ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นชุมชนหนึ่งในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีพื้นที่ครอบคลุม 9 หมู่บ้าน ประกอบด้วยหมู่บ้าน หมู่ 1 บ้านหนองโดน หมู่ 2 บ้านกุดเวียง หมู่ 3 บ้านโปล หมู่ 4 บ้านหนองข่า หมู่ 5 บ้านดอนเรือ หมู่ 6 บ้านอ้อยช้าง หมู่ 7 บ้านหนองคู, หมู่ 8 บ้านท่าตูมวารินทร์, หมู่ 9 บ้านหนองข่า และหมู่ 10 บ้านท่าสองคอน (เว็บไซต์, 2561; อุมารณ์ ประทุมไชย, สัมภาษณ์) จำนวนประชากรใน ตำบลท่าตูม มีดังนี้

จำนวนหลังคาเรือน :	1,149 หลังคาเรือน
จำนวนประชากร :	4,903 คน
จำนวนผู้สูงอายุ :	736 คน
จำนวนเด็กแรกเกิด ถึง 6 ปี :	307 คน
จำนวนผู้สูงอายุ ที่ป่วยเป็นโรคเรื้อรัง :	189 คน
จำนวนสตรีตั้งครรรภ์ :	24 คน
จำนวนผู้สูงอายุ ที่ช่วยตนเองไม่ได้ :	20 คน
จำนวนสตรีอายุ 35 ปี ขึ้นไป :	1,162 คน
จำนวนผู้พิการ :	47 คน

ทำเลและที่ตั้งของพื้นที่ชุมชนตำบลท่าตูม มีพื้นที่อยู่บริเวณด้านหน้าเขื่อนขนาดเล็ก หรือฝายกั้นน้ำวังยาง อาชีพของชุมชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร ทำนาในพื้นที่ของตนเองที่นำมาหล่อเลี้ยงชีวิตของครอบครัว แต่ด้วยเหตุของที่ตั้งของชุมชนเป็นที่ลุ่ม และตั้งอยู่บนพื้นที่หน้าฝายกั้นน้ำ ซึ่งเป็นเขื่อนหรือทำนบกั้นน้ำขนาดกลางในตำบล ส่งผลให้พื้นที่ของชุมชนน้ำท่วมในช่วงฤดูฝน และมีน้ำขังอย่างต่อเนื่องในช่วงฤดูฝน หรือช่วงที่ฝนตก การทำนาของชุมชนจึงไม่เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ควรจะได้รับเท่าที่ควร อีกทั้งพื้นที่ในชุมชนเป็นที่ลุ่มไม่เหมาะกับการทำไร่ ทำสวน จึงทำให้ชาวบ้านและเกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาในพื้นที่ได้เพียงอย่างเดียว หลังจากหมดสิ้นฤดูการทำนา

ชาวบ้านเกษตรกรผู้ขายอาหารรายได้โดยการรับจ้างทั่วไปในชุมชนจังหวัดใกล้เคียง ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดกาฬสินธุ์ เนื่องจากชุมชนอยู่ใกล้และมีพื้นที่ติดขอบชายแดน ทั้ง 3 จังหวัด คนวัยหนุ่มสาว จะออกไปทำงานหารายได้จากโรงงานในกรุงเทพฯและปริมณฑล ส่วนผู้หญิงหรือสตรีช่วงอายุ 30 ขึ้นไป หรือกลุ่มแม่บ้านในชุมชน จะรับผ้าจากโรงงานหรือผ้าโหล เป็นผ้าที่โรงงานตัดส่งให้กับร้านค้าที่สั่งทำตามใบสั่ง (Order) โดยโรงงานที่รับสั่งอยู่ที่ บ้านเสียว อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ชาวบ้านจะนำมาเย็บ ซึ่งเป็นการเย็บผ้าโรงงานที่ไม่มีความปราณีตเท่าที่ควร ชาวบ้านเรียนว่า “เย็บผ้าโหล” โรงงานจะนำส่งเข้ากรุงเทพฯ ชุมชนแม่บ้านจะมีรายได้จากการเย็บผ้า โรงงานต่อคนอยู่ที่ความสามารถของแต่ละคน โดยโรงงานคิดราคาการเย็บผ้า 3-5 บาท ต่อเส้นหรือการเกง 1 ตัว โดยเฉลี่ยชาวบ้านจะมีรายได้ วันละ 100 บาทต่อคน (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นางอุมภรณ์ ประทุมไชย, วิสาหกิจชุมชนตัดเย็บเสื้อผ้า ตำบลท่าตูม : วันที่ 1 ตุลาคม 2560) การตัดเย็บเสื้อผ้าของกลุ่มชาวบ้าน เป็นการตัดเย็บโดยนำเสื้อผ้าที่โรงงานตัดตามตามการสั่งซื้อ (Order) จากกลุ่มเสื้อผ้า และผู้จำหน่ายเสื้อผ้าแถวประตูน้ำ กรุงเทพฯ โดยจะเน้นเป็นเสื้อที่มีรูปแบบเดียวกัน ตัดเย็บแบบง่าย ๆ และมีรายการสั่งบางช่วงตามที่โรงงานรับรายการสั่ง (Order) เท่านั้น หากหมดรายการสั่งชาวบ้านก็จะไม่มีรายได้จากการเย็บผ้าโรงงาน (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นางอรรวรรณ ไชยคำภา กลุ่มแม่บ้านหมู่ 9, วันที่ 25 กันยายน 2560) อีกทั้งการรับส่งเสื้อผ้าโรงงาน สามารถรับได้เป็นบางกลุ่มหรือบางคน เนื่องจากการตัดเย็บจะต้องเข้าใจลักษณะงานและมีฝีมือในการตัดเย็บที่มีคุณภาพตามรายการที่โรงงานสั่งทำ ถึงจะได้ราคาตามที่กำหนด ซึ่งเป็นรายได้ที่เป็นอาชีพเสริมจากการทำนาของชุมชนท่าตูม โดยชุมชนส่วนใหญ่กลุ่มแม่บ้าน สตรีมีความสนใจในการเย็บผ้า สนใจในการหารายได้เสริมแต่เนื่องจากขาดฝีมือในการตัดเย็บ หรือฝีมือในการเย็บผ้าจำกัดอยู่ที่การเย็บผ้าโหลจากโรงงานเท่านั้น

การประกอบอาชีพเสริมของชุมชนท่าตูม จากการตัดเย็บเสื้อผ้า ในชุมชนนอกจากการเย็บเสื้อผ้าโรงงานแล้ว ในชุมชนยังมีร้านตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมือง ในแต่ละหมู่บ้านประจำในแต่ละหมู่บ้าน ประมาณ 1-3 ร้าน ที่เป็นร้านตัดเสื้อผ้าพื้นเมืองให้กับลูกค้าที่เป็นกลุ่มคนทั่วไป รวมทั้งกลุ่มลูกจ้างและข้าราชการ หน่วยงานในจังหวัดมหาสารคามและจังหวัดใกล้เคียง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนตัดเย็บเสื้อผ้าตำบลท่าตูม ตั้งอยู่ที่ เลขที่ 161 หมู่ 3 ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม บริหารงานแบบกลุ่มชุมชนครอบคลุมสมาชิก 10 หมู่บ้าน โดยมีนางอุมภรณ์ ประทุมไชย เป็นผู้นำในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนตัดเย็บเสื้อผ้าตำบลท่าตูม กิจกรรมหลักของกลุ่มให้บริการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมือง โดยมีช่างฝีมือประจำร้าน 5 คน และมีกลุ่มชาวบ้านที่ให้ความสนใจพัฒนาฝีมือแรงงานมาตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมือง เสื้อผ้าออกแบบ และเสื้อผ้าแฟชั่น ตามรายการที่ลูกค้าสั่ง ทั้งนี้ในการตัดเย็บเสื้อผ้าของชุมชนตามรายการสั่งของลูกค้าทั้งที่เป็นหน่วยงานและส่วนตัว ซึ่งมีรายการสั่งจำนวนมาก ราคาสูงกว่าการเย็บผ้าโรงงาน จะเป็นสิ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนและครัวเรือนเป็นจำนวนมาก แต่เนื่องจากช่างฝีมือของชุมชนมีจำนวนจำกัดและคุณภาพในการเย็บผ้าที่ตอบโจทย์และความต้องการของลูกค้า มีจำนวนน้อยมาก ทำให้ไม่เพียงพอต่อการให้บริการตัดเย็บเสื้อผ้าฝีมือให้กับลูกค้า

เสื้อผ้าพื้นเมือง เป็นเสื้อผ้าที่นิยมของชุมชนพื้นที่จังหวัดในภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่จังหวัดภาคอีสาน หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งผู้นำชุมชนและชาวบ้าน ให้ความสำคัญและ

ให้ความสนใจในการถัก ทอ ผ้าพื้นเมือง พัฒนาเป็นผ้าที่มีลวดลายสวยงาม มีความปราณีต ตอบโจทย์อัตลักษณ์ของชุมชนและท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาค และยังมีดีเป็นประเพณี วัฒนธรรม สืบต่อกันมาในการนุ่งห่มผ้าพื้นเมืองอัตลักษณ์ของชุมชน ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้การยอมรับผ้าพื้นเมืองเป็นชุดสำหรับการสวมใส่ในการทำงาน และเป็นชุดลำลอง ส่งผลให้มีการนำผ้าพื้นเมืองมาตัดเย็บในรูปแบบการสวมใส่ที่เป็นทางการและกึ่งทางการในรูปแบบ สไตล์การตัดเย็บแบบต่าง ๆ ที่ได้รับความนิยมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากช่างฝีมือในการตัดเย็บมีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการ ช่างฝีมือการตัดเย็บผ้าพื้นเมือง เป็นความต้องการหนึ่งที่ต้องได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการพัฒนาจากกลุ่มชุมชนที่เป็นแรงงานเย็บผ้าโรงงาน สู่อุตสาหกรรมช่างฝีมือเย็บเสื้อผ้าพื้นเมือง โดยการสนับสนุนส่งเสริมของหน่วยงานภาครัฐและสถานประกอบการตัดเย็บเสื้อผ้าที่เป็นวิสาหกิจในชุมชน และสถานประกอบการร้านตัดเย็บเสื้อผ้า

การส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานเย็บผ้าโรงงานเป็นฝีมือช่างเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองเป็นแนวทางหนึ่ง ในการพัฒนากำลังคน จากแรงงานสู่ฝีมืออาชีพ การเพิ่มศักยภาพด้านแรงงานเป็นการพัฒนาคนตามนโยบายการพัฒนาประเทศ ดำเนินการร่วมกับสถานประกอบการในชุมชน ในการเป็นดำเนินการฝึก ครูฝึก ผู้รับการฝึก ฝีมือแรงงาน รวมทั้งการประเมินผลการปฏิบัติงานของฝีมือแรงงาน มีส่วนร่วมในการจัดสถานที่ ให้บริการสถานที่เพื่อใช้เป็นสถานที่ฝึกอบรม หรือศูนย์ฝึกอบรมฝีมือแรงงานในสถานประกอบการ ในระหว่าง การฝึกอบรม ให้คำแนะนำผู้ดำเนินการฝึกอบรมและผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยนวัตกรรมกระบวนการเป็นแนวทางหนึ่งที่จะนำมาดำเนินการเพื่อตอบโจทย์ความต้องการของชุมชน แรงงาน และสถานประกอบการเพื่อพัฒนาสู่การเป็นช่างฝีมืออาชีพ สร้างรายได้ให้กับเกษตรกร ยกระดับชีวิตและรายได้ของชุมชน ให้มีรายได้ที่ดีขึ้นจากการเป็นช่างฝีมือ มีมาตรฐานฝีมือในการตัดเย็บนำสู่การเพิ่มอัตราค่าจ้างที่เหมาะสม รวมทั้งกระตุ้นให้แรงงานไทยเห็นความสำคัญของการมีมาตรฐานฝีมือแรงงาน และชวนชวนที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องที่สอดคล้องกับ 8 วาระปฏิรูป กระทรวงแรงงาน “การเพิ่มผลิตภาพแรงงานสู่ Thailand 4.0” การส่งเสริมการพัฒนากำลังคน เพื่อการพัฒนาสมรรถนะสายอาชีพ จากหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นอย่างเหมาะสมกับอาชีพ สายงาน ที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ฝึกอบรมให้แก่แม่บ้าน ชุมชนแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า ร่วมกับสถานประกอบการหรือวิสาหกิจในชุมชน การทำงานร่วมกันจะเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศในการพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ และสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืน ในการพัฒนาทักษะ และความสามารถของแรงงานให้เป็นที่ยอมรับ ส่งผลต่อการพัฒนาแรงงานสู่ผู้ประกอบการรายย่อยที่ให้บริการตัดเย็บเสื้อผ้าที่มีคุณภาพในชุมชน สู่อุตสาหกรรมให้บริการตัดเย็บผ้าพื้นเมืองที่ให้บริการทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน สร้างรายได้ของชุมชนสู่การพัฒนาประเทศ เพิ่มขีดจำกัดด้านฝีมือแรงงานพัฒนาสู่ช่างฝีมือในสายงานอาชีพ เพื่อดำเนินธุรกิจการตัดเย็บผ้าพื้นเมืองของชุมชน ส่งเสริมประชาชนให้มีรายได้ที่มั่นคง ที่ดีขึ้น ด้วยฝีมือช่างที่มีคุณภาพ ได้รับการยอมรับและพัฒนาจากแรงงานเป็นฝีมืออาชีพสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศชาติต่อไป

การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นกระบวนการค้นหาความจริงจากเหตุการณ์ และสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ตามความเป็นจริง โดยพยายามวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเหตุการณ์กับสภาพแวดล้อม เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ (Insight) จากภาพรวมของหลายมิติ ความหมายนี้จึงตรงกับความหมายของการวิจัยเชิงธรรมชาติ (Naturalistic Research) ซึ่งปล่อยให้สภาพทุกอย่างอยู่ในธรรมชาติ ไม่มีการจัดกระทำ (Manipulate) สิ่งที่เกี่ยวข้องใดๆ เลย

วัตถุประสงค์การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆทางสังคม (Contextual) ซึ่งปรากฏการณ์ทางสังคมบางประการ ที่ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผลธรรมดาทั่วไปได้ จึงต้องพยายามทำความเข้าใจเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมต่างๆ เพื่อนำมาอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมที่นักวิจัยต้องการศึกษา

ลักษณะของข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีความต้องการข้อมูลที่รอบด้าน (Holistic) เพื่อเข้าใจบริบทของสังคม ซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานของงานวิจัย ที่ต้องการศึกษาชุมชนหรือสังคมอย่างรอบด้าน มีการเก็บรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพสิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง ความเชื่อ พิธีกรรมอย่างละเอียดมีการวิเคราะห์ข้อมูลวัฒนธรรมและสังคมเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาสังคมและวัฒนธรรมทั้งหมด

วิธีการเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลขนาดเล็ก ไม่เน้นการสำรวจจากคนจำนวนมาก เทคนิคการวิจัยไม่แยกขั้นตอนของการเก็บข้อมูลกับการวิเคราะห์ข้อมูลออกจากกัน การเก็บข้อมูลใช้วิธีการสังเกตและการสัมภาษณ์ นอกจากนี้การเข้าไปอยู่ในชุมชนจะช่วยให้ได้ข้อมูลหลายด้านมากขึ้น

การตั้งสมมติฐานและการทดสอบสมมติฐานไม่เน้นการตั้งสมมติฐาน แต่ถ้ามีสมมติฐานนั้นก็อาจปรับได้ตลอดเวลา ถ้าข้อมูลที่ได้มานั้นชี้ให้เห็นว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ไม่สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริง

การทดสอบความแม่นยำของข้อมูล (Validity) ความเชื่อถือได้ของข้อมูล (Reliability) การวิจัยเชิงคุณภาพ จะไม่เน้นการใช้แบบสอบถาม การทดสอบความเชื่อถือได้และความถูกต้องของข้อมูล จะทำโดยนักวิจัยในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ โดยดูว่าคำตอบที่ได้มาสอดคล้องกับบริบทของชุมชนและสังคมนั้นๆ หรือไม่

ระยะเวลาใช้เวลาในการศึกษานานมากทำให้ดูเหมือนได้งานน้อย แต่มีความลึกซึ้ง เพราะต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะในการเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ ต้องวิเคราะห์ข้อมูลในขณะที่เก็บข้อมูลในสนาม เพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลถูกต้องครบถ้วนหรือไม่

ขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย

1) การกำหนดปัญหาในการวิจัย ปัญหาที่ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพมี 2 ประเภท ได้แก่ การวิจัยลักษณะทั่วไปของปรากฏการณ์และการวิจัยลักษณะเฉพาะเจาะจงเช่นการวิจัยเพื่อหาสาเหตุ ปัจจัยกำหนด กระบวนการ และผลกระทบเป็นต้น ทั้งนี้การศึกษาปรากฏการณ์เหล่านี้จะต้องเป็นการศึกษาที่มองรอบด้านและคำนึงถึงบริบท (Context) ของปรากฏการณ์นั้น ๆ

2) การสำรวจวรรณกรรมผู้วิจัยต้องสำรวจวรรณกรรมเพื่อทบทวนว่ามีผู้ใดทำวิจัยในหัวข้อที่ศึกษาหรือยัง และสรุปแนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและที่เคยมีผู้ใช้มาก่อนเพื่อนำมาเป็นเครื่องมือแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดกว้างๆ

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการวิจัยเพื่อหาข้อสรุป หรือตั้งสมมติฐานจากข้อเท็จจริงที่พบจากการวิจัยผู้วิจัยมีบทบาทสำคัญในการเก็บข้อมูลที่จะได้มาจากการสังเกต จดบันทึก สัมภาษณ์ และข้อมูลเอกสาร ดังนั้นผู้วิจัยต้องกำหนดตัวอย่าง และสนาม(หรือพื้นที่)ของการวิจัยให้ชัดเจน และต้องรวบรวมข้อมูลที่เป็นบริบทของข้อมูลการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพเพราะผู้วิจัยจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยเข้าไปมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ และใช้เทคนิคการสังเกตการณ์การสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดเกี่ยวกับโลกทัศน์ ความรู้สึก ค่านิยม ประวัติ คุณลักษณะ

4) การวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอรายงานผลการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพจะใช้วิธีการจำแนกและจัดระบบข้อมูลเพื่อตอบคำถามว่าคืออะไร เป็นอย่างไร และหาความสัมพันธ์ของข้อมูล แยกแยะเงื่อนไข เพื่อดูสาเหตุ ความสัมพันธ์ กระบวนการเปลี่ยนแปลงโดยไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องมือทางสถิติ หรือใช้เพื่อรวบรวมจัดหมวดหมู่

ข้อแตกต่างของ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กับ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) จะเป็นการวิจัยที่มุ่งหาข้อเท็จจริงและข้อสรุปเชิงปริมาณ เน้นการใช้ข้อมูลที่เป็นตัวเลขเป็นหลักฐานยืนยันความถูกต้องของข้อค้นพบ และสรุปต่างๆ มีการใช้เครื่องมือที่มีความเป็นปรนัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลเช่น แบบสอบถาม แบบทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์ การทดลอง เป็นต้น ในทางตรงกันข้ามการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการวิจัยที่นักวิจัยจะต้องลงไปศึกษาสังเกต และกลุ่มบุคคลที่ต้องการศึกษาโดยละเอียดทุกด้านในลักษณะเจาะลึก ใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการเป็นหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้การวิเคราะห์เชิงเหตุผลไม่ได้มุ่งเก็บเป็นตัวเลขมาทำการเป็นใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตุม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่สอดคล้องกับความต้องการของชาวบ้าน และสถานประกอบการในชุมชน ที่ส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานสู่สวัสดิการและรายได้ที่ดีและมีคุณภาพ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การวิจัยเป็นรูปแบบหนึ่งของการแสวงหาความรู้ ความจริงที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ ตรวจสอบได้ เกี่ยวกับปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในสังคมด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Kerlinger ,1986) ในขณะที่การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หรือ Participatory Action Research (PAR) หมายถึง การวิจัยที่มีการปฏิบัติงานควบคู่กับการวิจัย และเปิดโอกาสให้กับสังคม หรือชุมชนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา และมีส่วนร่วมในการช่วยกันแก้ไขปัญหา ดังนั้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม คือ วิจัยเพื่อแก้ไขปัญหา โดยพึ่งพาองค์ความรู้ของชุมชน ร่วมกับวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อแก้ไขปัญหาด้วยการลงมือปฏิบัติจริง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นที่

นิยมในหลากหลายสาขาวิชาที่ต้องการความคิดเห็นของบุคคลทั่วไป เช่น การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ เป็นต้น

ในงานวิจัย “นวัตกรรมกระบวนการพัฒนาทักษะกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าโรงงานสู่การเป็นช่างฝีมือตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการในชุมชน” เป็นงานวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าโรงงานสู่การเป็นช่างฝีมือตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการในชุมชน ซึ่งการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมช่วยให้ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมของกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าโรงงานสู่การเป็นช่างฝีมือตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการในชุมชนตำบล และพัฒนาหลักสูตรอบรมของรูปแบบการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี นวัตกรรมของกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าโรงงานสู่การเป็นช่างฝีมือตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการในชุมชน จากการร่วมกันแสดงความคิดเห็น ของกลุ่มแม่บ้านและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตัดเย็บเสื้อผ้าตำบลท่าตุม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ทั้งนี้ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ การศึกษาบริบทของกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการชุมชน และการสังเคราะห์รูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตุม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Michelle, A et al. (2018) ทำวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : เครื่องมือสำหรับการศึกษาด้านความยืดหยุ่น (Participatory Action Research: Tools for Disaster Resilience Education) มีจุดมุ่งหมายเพื่อด้านความยืดหยุ่น โดยความร่วมมือกับชุมชนในท้องถิ่นด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ร่วมมือกับชุมชน โดยมีผู้พักอาศัยกับนักวิจัยร่วมกันเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันน้ำท่วมภายในพื้นที่ เพื่อออกแนวทางเกี่ยวกับการออกแบบโครงสร้างพื้นฐานเพื่อจัดการน้ำ ดังนี้ 1) สร้างเครือข่ายความร่วมมือด้วย MOU 2) ร่วมกันระบุถึงสาเหตุของปัญหาน้ำท่วม 3) ทดสอบและสำรวจระบบการระบายน้ำ 4) ประเมินโครงสร้างการระบายน้ำ และ 5) ออกแบบระบบตามภูมิประเทศ ผู้ที่เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในโครงการนี้ร่วมกับนักวิจัย คือ นักเรียน และ นักศึกษามหาวิทยาลัย จากการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในงานวิจัยนี้ พบว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมทำให้ผู้คนในชุมชนเกิดแรงจูงใจ และรับรู้ถึงความสามารถของตนเอง ในการนำไปพัฒนาชุมชน ซึ่งการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมให้ออกาสชุมชนได้ออกความคิดเห็น ปัญหา และแนวทางการแก้ไข ทำให้การร่วมมือกับวิจัยเป็นไปได้อย่างราบรื่น

จิตตมาศ จิระสถิตย์พร และ วัชรระ สินธุประมา (2561) ทำวิจัยเรื่อง จักรเย็บผ้า: การตัดเย็บสมัยใหม่ในการศึกษาของผู้หญิงไทย (Sewing Machine: Modern Sewing in Thai Women Education) งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาความสำคัญและอิทธิพลทางความรู้ของจักรเย็บผ้าที่มีต่อการศึกษาของผู้หญิงไทย จากผลการศึกษาพบว่า จักรเย็บผ้าเป็นเทคโนโลยีที่มีความสัมพันธ์กับแนวคิดการประดิษฐ์เพื่ออำนวยความสะดวกและส่งเสริมบทบาท หน้าที่ในการตัดเย็บให้กับผู้หญิง และสร้าง

อาชีพได้ ด้วยความสำคัญดังกล่าวการนำจักรเย็บผ้าและแนวคิดการศึกษาสมัยใหม่เข้าสู่สยาม ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการแต่งกายในสังคม

นพพร จันทรนำชู และทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา (2561) ได้วิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4 เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่ประเทศไทย 4.0 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับทักษะวิชาชีพและระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะวิชาชีพ 2. เปรียบเทียบทักษะวิชาชีพจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะวิชาชีพ และ 4. ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4 เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่ประเทศไทย 4.0 โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ตัวอย่างคือนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4 ที่ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นและสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวน 300 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ระดับลึก จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ส่วนคือ แบบสอบถามและแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ระดับลึก การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติที่การวิเคราะห์ความแปรปรวน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ระดับลึกใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1. ระดับทักษะวิชาชีพและระดับปัจจัยที่ส่งผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. กลุ่มสาขาวิชา และภูมิภาคส่งผลกระทบต่อระดับทักษะวิชาชีพของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเพศเกรดเฉลี่ยสะสม และอาชีพผู้ปกครอง ส่งผลกระทบต่อระดับทักษะวิชาชีพของนักศึกษาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3. การประเมินผลทักษะ การพัฒนาวิชาชีพครู และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ส่งผลกระทบต่อทักษะวิชาชีพของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนมาตรฐานการศึกษา และหลักสูตรและวิธีสอน ส่งผลกระทบต่อทักษะวิชาชีพของนักศึกษาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4. แนวทางการพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4 เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่ประเทศไทย 4.0 ประกอบด้วย 4.1 สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตร จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและสร้างเครือข่ายการทำงานและความคิดสร้างสรรค์ 4.2 ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาวิธีสอนแบบโครงการที่ส่งเสริมทักษะทางสังคม ทักษะการสร้างนวัตกรรมและการปฏิบัติงานร่วมกัน 4.3 สถานประกอบการ ควรจัดฝึกปฏิบัติงานที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายและการแก้ไขปัญหาจากการปฏิบัติงานจริง

กมลลา วัฒนาอิงเจริญชัย และดุษฎี อายุวัฒน์ (2560) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการป้องกันความเสี่ยงจากการทำงานของแรงงานนอกระบบกลุ่มตัดเย็บผ้า อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสถานการณ์ความเสี่ยงจากการทำงาน (2) พัฒนารูปแบบการป้องกัน ความเสี่ยงจากการทำงาน และ (3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการป้องกันความเสี่ยงจากการทำงานของแรงงานนอกระบบกลุ่มตัดเย็บผ้า อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยและพัฒนา ประชากรเป้าหมายในการวิจัยประกอบด้วย (1) แรงงานนอกระบบกลุ่มตัดเย็บผ้าจำนวนทั้งสิ้น 125 คน และ (2) กลุ่มเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับแรงงานจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ (1) เครื่องมือดำเนินการพัฒนารูปแบบการป้องกันความเสี่ยง และ (2) เครื่องมือประเมินผลลัพธ์ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้ทรงวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ดำเนินการศึกษาระหว่างเดือนตุลาคม

2558- กันยายน 2559 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและเปรียบเทียบความแตกต่าง ก่อน-หลังการพัฒนารูปแบบการป้องกันความเสี่ยงจากการทำงานด้วยสถิติ Paired Samples t-test และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการป้องกันความเสี่ยงจากการทำงานของแรงงานนอกระบบกลุ่มตัดเย็บผ้า ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ (1) โครงสร้างรูปแบบการดูแล (2) หลักการของรูปแบบป้องกันความเสี่ยง (3) กระบวนการดูแลการป้องกันความเสี่ยง และ (4) การติดตามและประเมินผล ด้านผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย การได้รับความเสี่ยงและผลกระทบต่อสุขภาพ ก่อน-หลังการพัฒนาแบบ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.001$) โดยภายหลังการพัฒนาแบบ แรงงานได้รับความเสี่ยงและผลกระทบต่อสุขภาพน้อยลงกว่าก่อนการพัฒนาแบบ สรุปได้ว่า รูปแบบการป้องกันความเสี่ยงที่พัฒนาขึ้น ทำให้การทำงานเป็นไปในรูปแบบเดียวกัน เกิดผลลัพธ์ที่ดีกับแรงงาน ครอบครัวและทีมเครือข่ายทำงาน ดังนั้น ควรนำรูปแบบดังกล่าวไปใช้ในพื้นที่อื่นที่มีบริบทคล้ายกัน และให้ความสำคัญกับการจัดเตรียมและพัฒนาแหล่งข้อมูลเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้หรือการพัฒนาทีมเครือข่ายทำงานอย่างต่อเนื่อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

นวัตกรรมกระบวนการพัฒนาทักษะกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าโรงงานสู่การเป็นช่างฝีมือตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมือง สถานประกอบการในชุมชน จังหวัดมหาสารคาม		
หลักการและแนวคิด	กระบวนการวิจัย	ผลลัพธ์จากการวิจัย
1. การวิจัยแบบมีส่วนร่วม 2. การวิจัยเชิงคุณภาพ 3. การกำหนดมาตรฐาน ฝีมือแรงงาน 4. การกำหนดมาตรฐาน ผลงานหรือชิ้นงาน	ขั้นตอนการอบรมแบบร่วมมือ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1. การรับรู้เป้าหมาย 2. การปฏิบัติตามแบบ 3. การตรวจสอบผลงาน 4. การสร้างมาตรฐานชิ้นงาน	1. บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานความร่วมมือ 2. ฝีมือแรงงานได้รับการยอมรับส่งผลให้มี รายได้เพิ่มขึ้น 3. การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่อยู่ ร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
ปัจจัยความร่วมมือ		
หน่วยงานความร่วมมือ	กิจกรรมของหน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
1. หน่วยงานภาครัฐ 2. ชุมชนกลุ่มแม่บ้าน 3. สถานประกอบการ	1. ร่วมกำหนดเป้าหมายการ พัฒนา 2. ร่วมพัฒนาและตรวจสอบ ผลงาน 3. ร่วมแบ่งปันกระจายการ ทำงาน	1. การให้ข้อมูลพื้นฐาน 2. การกำหนดความต้องการและมาตรฐาน ชิ้นงาน 3. การร่วมเป็นคณะทำงาน วิทยากร 4. การร่วมตรวจสอบและแชร์เครื่องมือและ อุปกรณ์

จากกรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง นวัตกรรมกระบวนการพัฒนาทักษะกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าโรงงานสู่การเป็นช่างฝีมือตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมือง สถานประกอบการในชุมชน จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยนำหลักการและแนวคิด เรื่อง การวิจัยแบบมีส่วนร่วม การวิจัยเชิงคุณภาพ

การกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงาน การกำหนดมาตรฐานผลงานหรือชิ้นงาน มาออกแบบกระบวนการวิจัย ขั้นตอนการอบรมแบบร่วมมือที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การรับรู้เป้าหมาย 2) การปฏิบัติการตามแบบ 3) การตรวจสอบผลงาน และ 4) การสร้างมาตรฐานชิ้นงาน โดยผู้วิจัย คาดว่าผลลัพธ์จากการวิจัย จะทำให้รับรู้บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานความร่วมมือ กลุ่มฝีมือแรงงาน ได้รับการยอมรับในฝีมือหรือผลงานส่งผลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่อยู่ร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้งานวิจัยนี้ ปัจจัยความร่วมมือประกอบด้วย 1) หน่วยงานความร่วมมือ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ชุมชนกลุ่มแม่บ้าน และสถานประกอบการ โดยทั้ง 3 หน่วยงาน กำหนดกิจกรรมของหน่วยงาน ได้แก่ การร่วมกำหนดเป้าหมายการพัฒนา การร่วมพัฒนาและตรวจสอบผลงาน การร่วมแบ่งปันกระจายการทำงาน ทั้งนี้แต่ละหน่วยงานได้กำหนดบทบาทหน้าที่ ได้แก่ 1) การให้ข้อมูลพื้นฐาน 2) การกำหนดความต้องการและมาตรฐานชิ้นงาน 3) การร่วมเป็นคณะทำงาน วิทยากร และ 4) การร่วมตรวจสอบและแชร์เครื่องมือและอุปกรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง นวัตกรรมกระบวนการพัฒนาทักษะกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าโรงงานสู่การเป็นช่างฝีมือตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการในชุมชน จังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทของกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการในชุมชน และ 2) สังเคราะห์รูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชน ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นเจ้าของกิจการ หรือสถานประกอบการ และแม่บ้านรับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้า ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาบริบทของกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการในชุมชน

ระยะที่ 2 สังเคราะห์รูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ระยะที่ 1 การศึกษาบริบทของกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการในชุมชน

การดำเนินงานวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาบริบทของกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมือง สถานประกอบการในชุมชน ดำเนินงานดังนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1.1 กำหนดพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย เป็นกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าในชุมชนท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

1.2 ศึกษาข้อมูลชุมชนจากเอกสารและเว็บไซต์ <http://mahasarakham.kapook.com>

1.3 กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมือง จำนวน 3 คน

1.4 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และสรุปข้อมูลบริบทของชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

2. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มที่ 1 การสัมภาษณ์บริบทของชุมชน จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

2.1 นางอุมาภรณ์ ประทุมไชย เจ้าของสถานประกอบการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองในชุมชน

2.2 นายปิยะรัช รัชตนา เจ้าของสถานประกอบการที่ทำหน้าที่ดูแลการตัดเย็บเสื้อผ้าในจังหวัดมหาสารคาม

2.3 นางอรรรณ ไชยคำภา แม่บ้านที่ทำหน้าที่ตัดเย็บเสื้อผ้าโรงงานในชุมชนตำบลดอนตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร เว็บไซต์ และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง นิตเวลาการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล รวบรวมข้อมูลและสรุปผล

4. เครื่องมือในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับบริบทของชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

5. การสร้างเครื่องมือการวิจัย

การสร้างและหาคุณภาพแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

5.1 กำหนดข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ-สกุล ที่อยู่ การประกอบอาชีพ โทรศัพท์มือถือ

5.2 กำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ จากการศึกษาเอกสารและข้อมูลจากเว็บไซต์ นำมากำหนดกรอบข้อคำถาม จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย

5.2.1 บริบทของชุมชนท่าตูม ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

5.2.2 สภาพการตัดเย็บเสื้อผ้าของกลุ่มชาวบ้าน

5.2.3 การประกอบอาชีพเสริมของชุมชนท่าตูม

5.2.4 ความสำคัญของเสื้อผ้าพื้นเมือง

5.2.5 ความต้องการของกลุ่มผู้หญิงหรือสตรีในชุมชนเพื่อการพัฒนาตนเอง

5.3 จัดทำแบบสอบถามและตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถาม โดยนำไปสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เก็บข้อมูลต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์และสรุปข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร เว็บไซต์ และการสัมภาษณ์ โดยการเขียนบรรยายตามประเด็นข้อคำถามที่กำหนด

ระยะที่ 2 การสังเคราะห์รูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมือง กลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตุม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

การดำเนินงานวิจัยระยะที่ 2 เป็นการสังเคราะห์รูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตุม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ดำเนินงานดังนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1.1 กำหนดกรอบหลักการแนวคิดที่นำมาสู่การพัฒนาอบรมฝีมือแรงงานแบบมีส่วนร่วม กำหนดเป้าหมายในการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตุม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1 มาประกอบการกำหนดกรอบในการพัฒนา

1.2 ยกร่างรูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตุม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

1.3 นำเสนอหลักสูตรต่อผู้ทรงคุณวุฒิด้านตัดเย็บเสื้อผ้าที่เป็นผู้ประกอบการ วิชาทฤษฎีชุมชนในท้องถิ่น และสถานประกอบการตัดเย็บเสื้อผ้าในชุมชนพิจารณาความเหมาะสมและปรับปรุงตามคำแนะนำ

1.4 ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตุม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่พัฒนาขึ้นโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

2. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มที่ 2 ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตุม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 5 คน เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมือง และนักศึกษาที่มีประสบการณ์ลงพื้นที่ร่วมกับชุมชน ประกอบด้วย

2.1 นางอุมาภรณ์ ประทุมไชย เจ้าของสถานประกอบการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองในชุมชน

2.2 นางอรรรณ ไชยคำภา แม่บ้านที่ทำหน้าที่ตัดเย็บเสื้อผ้าโรงงานในชุมชนตำบลตุม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

2.3 นายอภิชาติ เหล็กดี นักการศึกษา สังกัดคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่ร่วมพัฒนาชุมชน พื้นที่จังหวัดมหาสารคาม

2.4 นายสมัย สลักศิลป์ นักการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ร่วมวิจัยและพัฒนาชุมชน พื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด

2.5 นางสาวฐิติมา ผ่องแผ้ว นักการศึกษา สังกัดโรงเรียนธวัชบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ร่วมวิจัยและพัฒนาชุมชน พื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนัดหมายกลุ่มเป้าหมาย นำรูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่ได้สังเคราะห์ขึ้น เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ และสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบ ด้วยตัวเอง

4. เครื่องมือในการวิจัย

แบบสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

5. การสร้างเครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างและหาคุณภาพแบบสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้

5.1 กำหนดข้อมูลพื้นฐานของผู้ทรงคุณวุฒิ ชื่อ-สกุล ที่อยู่ โทรศัพท์มือถือ

5.2 ออกแบบข้อคำถามเพื่อการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ 3 ด้าน ดังนี้

5.2.1 หลักการแนวความคิดการพัฒนาสมรรถนะฝีมือแรงงานแบบมีส่วนร่วม

- 1) การวิจัยแบบมีส่วนร่วม
- 2) การกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงาน
- 3) การกำหนดมาตรฐานผลงานหรือชิ้นงาน
- 4) การได้รับการยอมรับในฝีมือหรือผลงาน
- 5) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่อยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 6) การมีรายได้เพิ่มขึ้น

5.2.2 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการในชุมชน

1) บทบาทหน้าที่ของชุมชนกลุ่มแม่บ้าน ให้ข้อมูลปัญหาและความต้องการร่วมกิจกรรมและสร้างผลงาน แשרเครื่องมือและอุปกรณ์

2) บทบาทหน้าที่ของสถานประกอบการ กำหนดความต้องการและมาตรฐานชิ้นงาน ร่วมเป็นวิทยากรและตรวจสอบ แשרเครื่องมือและอุปกรณ์

3) บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ กำหนดความต้องการและมาตรฐานชิ้นงาน ร่วมเป็นวิทยากรและตรวจสอบ แשרเครื่องมือและอุปกรณ์

4) ขั้นตอนการฝึกปฏิบัติ ประกอบด้วย 4 ขั้น คือ การรับรู้เป้าหมาย การปฏิบัติตามแบบ การตรวจสอบผลงาน และการสร้างมาตรฐานชิ้นงาน

5.2.3 การมีส่วนร่วมของหน่วยงาน

1) จำนวนหน่วยงานความร่วมมือ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ชุมชนกลุ่มแม่บ้าน และสถานประกอบการ

2) หน้าที่ของหน่วยงานความร่วมมือ 3 ประเด็น คือ ร่วมกำหนดเป้าหมายการพัฒนา ร่วมพัฒนาและตรวจสอบผลงาน และร่วมแบ่งปันกระจายการทำงาน

5.3 นำข้อคำถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสมก่อนทำการประเมินและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

5.4 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เก็บข้อมูลต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิจัยระยะที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง นวัตกรรมกระบวนการพัฒนาทักษะกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าโรงงานสู่การเป็นช่างฝีมือตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการในชุมชน จังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทของกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการในชุมชน และ 2) สังเคราะห์รูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็น ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นเจ้าของกิจการ หรือสถานประกอบการ และแม่บ้านรับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้า ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาบริบทของกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการในชุมชน

ระยะที่ 2 สังเคราะห์รูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการศึกษาบริบทของกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการในชุมชน
2. ผลการสังเคราะห์รูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ผลการศึกษาบริบทของกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการในชุมชน

จากการศึกษาชุมชนพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยการสัมภาษณ์ พบว่า

1. บริบทของชุมชนท่าตูม เป็นชุมชนหนึ่งในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ตั้งอยู่ที่ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีพื้นที่ครอบคลุม 9 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ 1 บ้านหนองโดน หมู่ 2 บ้านกุดเวียง หมู่ 3 บ้านโปล หมู่ 4 บ้านหนองข่า หมู่ 5 บ้านดอนเรือ หมู่ 6 บ้านต้นอ้อยช้าง หมู่ 7 บ้านหนองคู หมู่ 8 บ้านท่าตูมวารินทร์ หมู่ 9 บ้านหนองข่า และหมู่ 10 บ้านท่าสองคอน ประชากรตำบลท่าตูม มีจำนวน 1,149 หลังคาเรือน และมีประชากร 4,903 คน ทำเลและที่ตั้งของพื้นที่ในชุมชน อยู่บนพื้นที่บริเวณด้านหน้าเขื่อนขนาดเล็ก หรือฝายกั้นน้ำวังยาง อาชีพของชุมชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร ทำนาในพื้นที่ของตนเองที่นำมาหล่อเลี้ยงชีวิตของครอบครัว

2. สภาพการตัดเย็บเสื้อผ้าของกลุ่มชาวบ้าน กลุ่มผู้หญิงหรือสตรีช่วงอายุ 30 ปีขึ้นไป หรือกลุ่มแม่บ้านในชุมชนจะรับผ้าจากโรงงานหรือ “ผ้าโหล” เป็นผ้าที่โรงงานตัดส่งให้กับร้านค้าที่สั่งทำตามใบสั่ง (Order) โดยโรงงานที่รับสั่งอยู่ที่บ้านเสียว อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ชาวบ้านจะนำมาเย็บ ซึ่งเป็นการเย็บผ้าโรงงานที่ไม่มีความปราณีตเท่าที่ควร ชาวบ้านเรียกว่า “เย็บผ้าโหล” โรงงานจะนำส่งเข้ากรุงเทพฯ ชุมชนแม่บ้านจะมีรายได้จากการเย็บผ้าโรงงานต่อคนอยู่ที่ความสามารถของแต่ละคน โดยโรงงานคิดราคาการเย็บผ้า 3-5 บาท ต่อเสื้อหรือการเกง 1 ตัว โดยเฉลี่ยชาวบ้านจะมีรายได้ วันละ 100 บาทต่อคน การตัดเย็บเสื้อผ้าของกลุ่มชาวบ้าน เป็นการตัดเย็บโดยนำเสื้อผ้าที่โรงงานตัดตามการสั่งซื้อจากกลุ่มเสื้อผ้า และผู้จำหน่ายเสื้อผ้าแถวประตูน้ำ กรุงเทพฯ โดยจะเน้นเป็นเสื้อที่มีรูปแบบเดียวกันตัดเย็บแบบง่าย ๆ และมีรายการสั่งบางช่วงตามที่โรงงานรับรายการสั่งเท่านั้น หากหมดรายการสั่งชาวบ้านก็จะไม่มีรายได้จากการเย็บผ้าโรงงาน อีกทั้งการรับสั่งเสื้อผ้าโรงงานสามารถรับได้เป็นบางกลุ่มหรือบางคน เนื่องจากการตัดเย็บจะต้องเข้าใจลักษณะงานและมีฝีมือในการ

ตัดเย็บที่มีคุณภาพตามรายการที่โรงงานสั่งทำ ถึงจะได้ราคาตามที่กำหนด ซึ่งเป็นรายได้ที่เป็นอาชีพเสริมจากการทำนาของชุมชนท่าตูม โดยชุมชนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มแม่บ้านหรือสตรีที่มีความสามารถในการเย็บผ้า สนใจในการหารายได้เสริม แต่เนื่องจากขาดฝีมือในการตัดเย็บ หรือฝีมือในการเย็บผ้าจำกัดอยู่ที่การเย็บผ้าไหลจากโรงงานเท่านั้น

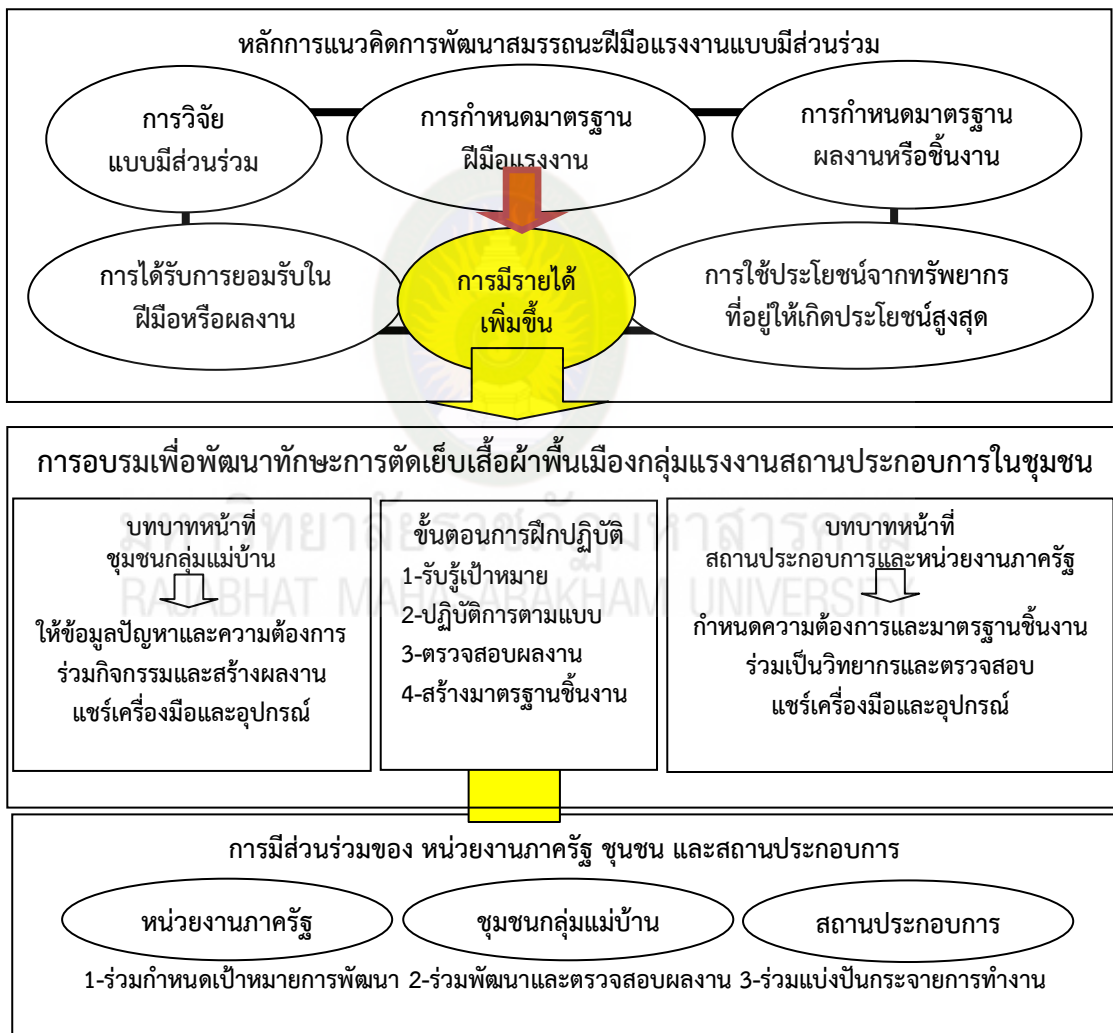
3. การประกอบอาชีพเสริมของชุมชนท่าตูม นอกจากการเย็บเสื้อผ้าโรงงานแล้ว ในชุมชนยังมีร้านตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมือง ในแต่ละหมู่บ้านประจำในแต่ละหมู่บ้าน ประมาณ 1-3 ร้าน ที่เป็นร้านตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองให้กับลูกค้าที่เป็นกลุ่มคนทั่วไป รวมทั้งกลุ่มลูกจ้างและข้าราชการ หน่วยงานในจังหวัดมหาสารคามและจังหวัดใกล้เคียง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนตัดเย็บเสื้อผ้าตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม บริหารงานแบบกลุ่มชุมชนครอบครัวครบคลุมสมาชิก 10 หมู่บ้าน โดยมีนางอุมาภรณ์ ประทุมไชย เป็นผู้นำในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนตัดเย็บเสื้อผ้าตำบลท่าตูม กิจกรรมหลักของกลุ่มให้บริการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมือง โดยมีช่างฝีมือประจำร้าน 5 คน และมีกลุ่มชาวบ้านที่ให้ความสนใจพัฒนาฝีมือแรงงานมาตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมือง เสื้อผ้าออกแบบ และเสื้อผ้าแฟชั่น ตามรายการที่ลูกค้าสั่ง ทั้งนี้ในการตัดเย็บเสื้อผ้าของชุมชนตามรายการสั่งของลูกค้าทั้งที่เป็นหน่วยงานและส่วนตัว ซึ่งมีรายการสั่งจำนวนมาก ราคาสูงกว่าการเย็บผ้าโรงงาน จะเป็นสิ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนและครัวเรือนเป็นจำนวนมาก แต่เนื่องจากช่างฝีมือของชุมชนมีจำนวนจำกัดและคุณภาพในการเย็บผ้าที่ตอบโจทย์และความต้องการของลูกค้า มีจำนวนน้อยมาก ทำให้ไม่เพียงพอต่อการให้บริการตัดเย็บเสื้อผ้าฝีมือให้กับลูกค้า

4. ความสำคัญของเสื้อผ้าพื้นเมือง เป็นเสื้อผ้าที่นิยมของชุมชนพื้นที่จังหวัดในภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่จังหวัดภาคอีสาน หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งผู้นำชุมชนและชาวบ้าน ให้ความสำคัญและให้ความสนใจในการถัก ทอ ผ้าพื้นเมือง พัฒนาเป็นผ้าที่มีลวดลายสวยงาม มีความปราณีต ตอบโจทย์อัตลักษณ์ของชุมชนและท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาค และยังมีดีเป็นประเพณี วัฒนธรรม สืบต่อกันมา ในการนุ่งห่มผ้าพื้นเมืองอัตลักษณ์ของชุมชน ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้การยอมรับผ้าพื้นเมืองเป็นชุดสำหรับการสวมใส่ในการทำงาน และเป็นชุดลำลอง ส่งผลให้มีการนำผ้าพื้นเมืองมาตัดเย็บในรูปแบบการสวมใส่ที่เป็นทางการและกึ่งทางการในรูปแบบ สไตล์การตัดเย็บแบบต่าง ๆ ที่ได้รับความนิยมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากช่างฝีมือในการตัดเย็บมีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการ ช่างฝีมือการตัดเย็บผ้าพื้นเมือง เป็นความต้องการหนึ่งที่ต้องได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการพัฒนาจากกลุ่มชุมชนที่เป็นแรงงานเย็บผ้าโรงงาน สู่อุตสาหกรรมเย็บเสื้อผ้าพื้นเมือง โดยการสนับสนุนส่งเสริมของหน่วยงานภาครัฐและสถานประกอบการตัดเย็บเสื้อผ้าที่เป็นวิสาหกิจในชุมชน และสถานประกอบการร้านตัดเย็บเสื้อผ้า

5. ความต้องการของกลุ่มผู้หญิงหรือสตรีในชุมชนเพื่อการพัฒนาตนเองเพื่อยกระดับรายได้จากการประกอบอาชีพหรืองานที่ทำอยู่แล้ว ให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น นำไปสู่การพัฒนาอาชีพ ฝีมือแรงงานที่มีคุณภาพ มาตรฐาน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพและการมีงานทำที่มั่นคง และมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาฝีมือแรงงาน ผลการศึกษาพบว่า แต่ด้วยเหตุของที่ตั้งของชุมชนเป็นที่ลุ่มและตั้งอยู่บนพื้นที่หน้าฝายกั้นน้ำ ซึ่งเป็นเขื่อนหรือทำนบกั้นน้ำขนาดกลางในตำบล ส่งผลให้พื้นที่ของชุมชนน้ำท่วมในช่วงฤดูฝน และมีน้ำขังอย่างต่อเนื่องในช่วงฤดูฝน หรือช่วงที่ฝนตก การทำนาของชุมชนจึงไม่เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ควรจะได้รับเท่าที่ควร อีกทั้งพื้นที่ในชุมชนเป็นที่ลุ่มไม่เหมาะสมกับการทำไร่ ทำสวน จึงทำให้ชาวบ้านและเกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาในพื้นที่ได้เพียงอย่างเดียว หลังจากหมดสิ้นฤดูการทำนาชาวบ้านเกษตรกรผู้ขายออกหารายได้โดยการรับจ้างทั่วไปในชุมชนจังหวัดใกล้เคียง ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดกาฬสินธุ์ เนื่องจากชุมชนอยู่ใกล้และมีพื้นที่ติดขอบชายแดนทั้ง 3 จังหวัด และกลุ่มคนวัยหนุ่มสาวไปทำงานหารายได้จากโรงงานในกรุงเทพฯ และปริมณฑล

ผลการสังเคราะห์รูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตุม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัยนำผลจากการศึกษาข้อมูลในระยะที่ 1 มากำหนดเป้าหมายในการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตุม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยกำหนดให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในการตัดเย็บเสื้อผ้าตามความต้องการของกลุ่มแม่บ้านและสถานประกอบการ จัดทำองค์ประกอบของรูปแบบ พร้อมรายละเอียด แสดงดังภาพที่ 4.1 และผลการสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อความเหมาะสมของรูปแบบที่สังเคราะห์ขึ้น จำนวน 5 คน แสดงดังตารางที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 รูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตุม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

จากภาพที่ 4.1 รูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตุม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นองค์ประกอบที่แสดง

ความสัมพันธ์ของหลักการแนวคิด การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงาน สถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตุม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่ได้จากการสัมภาษณ์ความต้องการตามบริบทของชุมชนและสถานประกอบการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 หลักการแนวคิดการพัฒนาสมรรถนะฝีมือแรงงานแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การวิจัยแบบมีส่วนร่วม การกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงาน การกำหนดมาตรฐานผลงานหรือชิ้นงาน การได้รับการยอมรับในฝีมือหรือผลงาน การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่อยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการมีรายได้เพิ่มขึ้นของกลุ่มแม่บ้านที่เป็นเป้าหมายสูงสุดของรูปแบบ

ส่วนที่ 2 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการในชุมชน ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

ส่วนของบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานความร่วมมือ ได้แก่ ชุมชนกลุ่มแม่บ้าน ให้ข้อมูลปัญหาและความต้องการร่วมกิจกรรมและสร้างผลงาน แשרเครื่องมือและอุปกรณ์ และ บทบาทหน้าที่ของสถานประกอบการและหน่วยงานภาครัฐ กำหนดความต้องการและมาตรฐานชิ้นงาน ร่วมเป็นวิทยากรและตรวจสอบ แשרเครื่องมือและอุปกรณ์

ส่วนของขั้นตอนการฝึกปฏิบัติ กิจกรรมการอบรมแบบร่วมมือ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การรับรู้เป้าหมาย การปฏิบัติตามแบบ การตรวจสอบผลงาน และการสร้างมาตรฐานชิ้นงาน

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของหน่วยงาน ประกอบด้วย 3 หน่วยงาน คือ หน่วยงานภาครัฐทั้งในชุมชนและในจังหวัด ชุมชนกลุ่มแม่บ้านในชุมชน และ สถานประกอบการทั้งในชุมชนและจังหวัด โดยหน่วยงานความร่วมมือจะมีหน้าที่ ร่วมกำหนดเป้าหมายการพัฒนา ร่วมพัฒนาและตรวจสอบผลงาน และร่วมแบ่งปันกระจายการทำงาน

ตารางที่ 4.1 ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบการอบรม

n= 5

รายการ	ความเหมาะสม		
	ค่าเฉลี่ย	SD.	แปลผล
1. หลักการแนวคิดการพัฒนาสมรรถนะฝีมือแรงงานแบบมีส่วนร่วม			
1) การวิจัยแบบมีส่วนร่วม	5.00	0.00	มากที่สุด
2) การกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงาน	4.80	0.45	มากที่สุด
3) การกำหนดมาตรฐานผลงานหรือชิ้นงาน	4.40	0.55	มาก
4) การได้รับการยอมรับในฝีมือหรือผลงาน	5.00	0.00	มากที่สุด
5) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่อยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด	5.00	0.00	มากที่สุด
6) การมีรายได้เพิ่มขึ้น	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.87	0.35	มากที่สุด

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	ความเหมาะสม		
	ค่าเฉลี่ย	SD.	แปลผล
2. การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการในชุมชน			
1) บทบาทหน้าที่ของชุมชนกลุ่มแม่บ้าน ให้ข้อมูลปัญหาและความต้องการ ร่วมกิจกรรมและสร้างผลงาน แשרเครื่องมือและอุปกรณ์	4.60	0.55	มากที่สุด
2) บทบาทหน้าที่ของสถานประกอบการ กำหนดความต้องการและมาตรฐาน ชี้แจงงาน ร่วมเป็นวิทยากรและตรวจสอบ แשרเครื่องมือและอุปกรณ์	4.40	0.55	มาก
3) บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ กำหนดความต้องการและมาตรฐาน ชี้แจงงาน ร่วมเป็นวิทยากรและตรวจสอบ แשרเครื่องมือและอุปกรณ์	5.00	0.00	มากที่สุด
4) ขั้นตอนการฝึกปฏิบัติ 4 ขั้นตอน คือ การรับรู้เป้าหมาย การปฏิบัติตามแบบ การตรวจสอบผลงาน และการสร้างมาตรฐานชิ้นงาน	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม	4.65	0.49	มากที่สุด
3. การมีส่วนร่วมของหน่วยงาน			
1) หน่วยงานความร่วมมือได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ชุมชนกลุ่มแม่บ้าน และสถานประกอบการ	5.00	0.00	มากที่สุด
2) หน้าที่ของหน่วยงานความร่วมมือ	5.00	0.00	มากที่สุด
1-ร่วมกำหนดเป้าหมายการพัฒนา	5.00	0.00	มากที่สุด
2-ร่วมพัฒนาและตรวจสอบผลงาน	5.00	0.00	มากที่สุด
3-ร่วมแบ่งปันกระจายการทำงาน	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	5.00	0.00	มากที่สุด
โดยรวม	4.84	0.37	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อ รูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมพบว่ารูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.37) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทั้ง 3 ด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมของหน่วยงาน ด้านหลักการแนวคิดการพัฒนาสมรรถนะฝีมือแรงงานแบบมีส่วนร่วม และด้านการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการในชุมชน ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง นวัตกรรมกระบวนการพัฒนาทักษะกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าโรงงานสู่การเป็นช่างฝีมือตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการในชุมชน จังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทของกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการในชุมชน และ 2) สังเคราะห์รูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็น ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นเจ้าของกิจการ หรือสถานประกอบการ และแม่บ้านรับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้า ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาบริบทของกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการในชุมชน

ระยะที่ 2 สังเคราะห์รูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาบริบทของกลุ่มแรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองสถานประกอบการในชุมชนพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยการสัมภาษณ์ พบว่า 1) บริบทของชุมชนท่าตูม เป็นชุมชนหนึ่งในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ที่มีพื้นที่ครอบคลุม 9 หมู่บ้าน มีประชากร 1,149 หลังคาเรือน และมีประชากร 4,903 คน ทำเลและที่ตั้งของพื้นที่ในชุมชน อยู่บนพื้นที่บริเวณด้านหน้าเขื่อนขนาดเล็กหรือฝายกั้นน้ำวังยาง อาชีพของชุมชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร ทำนาในพื้นที่ของตนเองที่นำมาหล่อเลี้ยงชีวิตของครอบครัว 2) สภาพการตัดเย็บเสื้อผ้าของกลุ่มชาวบ้าน กลุ่มผู้หญิงหรือสตรีช่วงอายุ 30 ปีขึ้นไป หรือกลุ่มแม่บ้านในชุมชนจะรับผ้าจากโรงงานหรือ “ผ้าโหล” เป็นผ้าที่โรงงานตัดส่งให้กับร้านค้าที่สั่งทำตามใบสั่ง (Order) โดยการรับส่งเสื้อผ้าโรงงานเป็นบางกลุ่มหรือบางคน ซึ่งเป็นรายได้ที่เป็นอาชีพเสริมจากการทำนาของชุมชนท่าตูม 3) การประกอบอาชีพเสริมของชุมชนท่าตูม ในชุมชนยังมีร้านตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมือง ในแต่ละหมู่บ้านประจำในแต่ละหมู่บ้าน ประมาณ 1-3 ร้าน ที่เป็นร้านตัดเสื้อผ้าพื้นเมืองให้กับลูกค้าที่เป็นกลุ่มคนทั่วไป 4) ความสำคัญของเสื้อผ้าพื้นเมือง เป็นเสื้อผ้าที่นิยมของชุมชนพื้นที่จังหวัดในภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่จังหวัดภาคอีสาน หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งผู้นำชุมชนและชาวบ้าน และ 5) ความต้องการของกลุ่มผู้หญิงหรือสตรีในชุมชนเพื่อการพัฒนาตนเองเพื่อยกระดับรายได้จากการประกอบอาชีพหรืองานที่ทำอยู่แล้ว ให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น นำไปสู่การพัฒนาอาชีพ ฝีมือแรงงานที่มีคุณภาพ มาตรฐาน

2. ผลการสังเคราะห์รูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า รูปแบบเป็นองค์ประกอบที่แสดงความสัมพันธ์ของหลักการแนวคิด การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานตามบริบทของชุมชนและสถานประกอบการแบบมีส่วนร่วม 3 หน่วยงาน คือ

หน่วยงานภาครัฐ ชุมชนกลุ่มแม่บ้าน และ สถานประกอบการ ทั้ง 3 หน่วยงาน ร่วมกำหนดเป้าหมาย การพัฒนา ร่วมพัฒนาและตรวจสอบผลงาน และร่วมแบ่งปันกระจายการทำงาน ที่เมืองค์ประกอบ ของหลักการแนวความคิดการพัฒนาสมรรถนะฝีมือแรงงานแบบมีส่วนร่วม และการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะ การตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการในชุมชน และความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีต่อความเหมาะสมของรูปแบบ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการสังเคราะห์รูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่ม แรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตุม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า รูปแบบเป็น องค์กรประกอบที่แสดงความสัมพันธ์ของหลักการแนวคิด การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้า พื้นเมืองกลุ่มแรงงานตามบริบทของชุมชนและสถานประกอบการแบบมีส่วนร่วม 3 หน่วยงาน คือ หน่วยงานภาครัฐ ชุมชนกลุ่มแม่บ้าน และ สถานประกอบการ ทั้ง 3 หน่วยงาน ร่วมกำหนดเป้าหมาย การพัฒนา ร่วมพัฒนาและตรวจสอบผลงาน และร่วมแบ่งปันกระจายการทำงาน ที่เมืองค์ประกอบ ของหลักการแนวความคิดการพัฒนาสมรรถนะฝีมือแรงงานแบบมีส่วนร่วม และการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะ การตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการในชุมชน และความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีต่อความเหมาะสมของรูปแบบ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ ดำเนินการศึกษาข้อมูลบริบทของกลุ่มเป้าหมาย ลงไปสัมภาษณ์ตัวแทนของกลุ่มแม่บ้านที่รับจ้างตัด เย็บเสื้อผ้าและสถานประกอบการในชุมชน โดยวิธีการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายร่วมกันทั้ง ผู้วิจัย ชุมชนและสถานประกอบการ ซึ่งประเด็นที่สนใจศึกษาเป็นประเด็นที่นำมาสู่การแก้ปัญหาของ ชุมชน ส่งผลให้ชุมชนมีรายได้ และสร้างความเข้มแข็งให้กับครัวเรือนและชุมชน สอดคล้องกับ Michelle Meyer และคณะ ทำวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : เครื่องมือสำหรับ การศึกษาการต้านทานภัยพิบัติ (Participatory Action Research: Tools for Disaster Resilience Education) มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้านทานภัยพิบัติ โดยการร่วมมือกับชุมชนในท้องถิ่นด้วยการวิจัยเชิง ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ร่วมมือกับชุมชน โดยมีผู้พักอาศัยกับนักวิจัยร่วมกัน เก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันน้ำท่วมภายในพื้นที่ เพื่อออกแนวทางเกี่ยวกับการ ออกแบบโครงสร้างพื้นฐานเพื่อจัดการน้ำ ดังนี้ 1) สร้างเครือข่ายความร่วมมือด้วย MOU 2) ร่วมกับระบุถึงสาเหตุของปัญหาน้ำท่วม 3) ทดสอบและสำรวจระบบการระบายน้ำ 4) ประเมิน โครงสร้างการระบายน้ำ และ 5) ออกแบบระบบตามภูมิประเทศ ผู้ที่เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในโครงการ นี้ร่วมกับนักวิจัย คือ นักเรียน และ นักศึกษามหาวิทยาลัย จากการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในงานวิจัยนี้ พบว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมทำให้ผู้คนในชุมชนเกิดแรงจูงใจ และรับรู้ถึง ความสามารถของตนเอง ในการนำไปพัฒนาชุมชน ซึ่งการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมให้โอกาส ชุมชนได้ออกความคิดเห็น ปัญหา และแนวทางการแก้ไข ทำให้การร่วมมือกับวิจัยเป็นไปได้อย่าง ราบรื่น และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตตมาศ จิระสถิตย์พร และ วัชระ สินธุประมา (2561) ทำวิจัย เรื่อง จักรเย็บผ้า: การตัดเย็บสมัยใหม่ในการศึกษาของผู้หญิงไทย (Sewing Machine: Modern Sewing in Thai Women Education) งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาความสำคัญและอิทธิพลทางความรู้ของ

จักรเย็บผ้าที่มีต่อการศึกษาของผู้หญิงไทย จากผลการศึกษาพบว่า จักรเย็บผ้าเป็นเทคโนโลยีที่มีความสัมพันธ์กับแนวคิดการประดิษฐ์เพื่ออำนวยความสะดวกและส่งเสริมบทบาท หน้าที่ในการตัดเย็บให้กับผู้หญิง และสร้างอาชีพได้ ดังนั้นการพัฒนาฝีมือแรงงานจึงเป็นประเด็นที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาบริบทของกลุ่มแม่บ้านรับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้าโพลี ดำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยกลุ่มตัวอย่างและผู้ประเมินรูปแบบ เป็นกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเชิงพื้นที่และมีความเกี่ยวข้องกับชุมชน เข้าใจบริบทของชุมชน อีกทั้งเป็นผู้ที่พร้อมจะอิทธิพลต่อการพัฒนาชุมชน จึงส่งผลให้ได้รูปแบบที่มุ่งเน้นการแชร์ความรู้ คน อุกรณ์และประสบการณ์ ร่วมกัน แต่ไม่มีการแชร์หรือการร่วมกันในด้านงบประมาณ เนื่องจาก ชาวบ้านและสถานประกอบการเป็นระบบแบบพึ่งพากัน หากจะนำผลงานวิจัยไปใช้ในพื้นที่อื่น จะต้องพิจารณางบประมาณในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมของหน่วยงานในพื้นที่หรือในท้องถิ่น

2. การวิจัยครั้งนี้ถือว่าเป็นนวัตกรรมที่เป็นแนวทางใหม่ในการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งยังไม่มีมาก่อน หากจะนำไปใช้ที่อื่นควรพิจารณาองค์ประกอบบางส่วนให้เหมาะสมกับท้องถิ่นหรือพื้นที่เป้าหมาย ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จากการวิเคราะห์การดำเนินงานในชุมชนที่ศึกษายังไม่พบว่ามี การดำเนินการมาก่อน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรจะมีการทดลองนำแนวทางที่เป็นความรู้ องค์ประกอบจากรูปแบบของนวัตกรรมที่เป็นแนวทางในการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นเมืองกลุ่มแรงงานสถานประกอบการชุมชนตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ไปพัฒนาให้เป็นรูปธรรม ดำเนินการแบบมีส่วนร่วมตามลักษณะของรูปแบบ จัดอบรมให้กลุ่มเป้าหมาย เพื่อทดสอบผลสัมฤทธิ์หรือผลที่ได้จากการพัฒนารูปแบบเชิงประจักษ์ต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2560). ยุทธศาสตร์กระทรวง พ.ศ. 2560-2564 และยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวง พ.ศ. 2560-2564. สืบค้นเมื่อ 29 เมษายน 2562. จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER18/DRAWER003/GENERAL/DATA0000/00000037.PDF>
- กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน. (2560). ก.แรงงาน ร่วมสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ สร้างมาตรฐานแรงงานสู่ไทยแลนด์ 4.0. สืบค้นเมื่อ 29 เมษายน 2562. จาก http://www.dsd.go.th/DSD/Activity/ShowDetails/36289?region_id=0
- กมลลา วัฒนา ยิ่งเจริญชัย และศุภฤทัย อายวัฒน์. (2560). “การพัฒนารูปแบบการป้องกันความเสี่ยงจากการทำงานของแรงงานนอกระบบกลุ่มตัดเย็บผ้า อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น.” วารสารวิชาการสาธารณสุข, ปีที่ 26 ฉบับที่ 3, เลขหน้า 474-485.
- กองบรรณาธิการสำนักพิมพ์พีเพิลมีเดียบุ๊ก. (2553). ธุรกิจเสื้อผ้า รวยได้ด้วยสไตล์ของคุณเอง. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- จิตตมาศ จิระสถิตพร และวัชระ สินธุประมา. (2561). “จักรเย็บผ้า: การตัดเย็บสมัยใหม่ในการศึกษาของ ผู้หญิงไทย,” Ratchaphruek Journal, ปีที่ 16 ฉบับที่ 2, เลขหน้า 69-78.
- นพพร จันทรนำชู และทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา. (2561). “แนวทางการพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4 เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่ประเทศไทย 4.0.” Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts) , ปีที่ 11 ฉบับที่ 3, เลขหน้า 767-786.
- ร้านเสื้อยืด ADL Sportswear. (2562). การสร้างแบรนด์ยี่ห้อเสื้อยืด. สืบค้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2562. จาก <http://www.adlsportswear.com>
- วรปภา อารีราษฎร์. (2559). “ผลการพัฒนานวัตกรรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเผยแพร่ องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น,” วารสารเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 เลขหน้า 63-77.
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2555). การจัดการนวัตกรรมสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพฯ: สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ.
- อุมาภรณ์ ประทุมไชย. (2560, 1 ตุลาคม). สัมภาษณ์. ผู้บริหารงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตัดเย็บเสื้อผ้า ตำบลท่าตูม.
- อรวรรณ ไชยคำภา. (2560, 25 กันยายน). สัมภาษณ์. กลุ่มแม่บ้านหมู่ 9.
- Akintobi, T. H., Lockamy, E., Goodin, L., Hernandez, N. D., Slocumb, T., Blumenthal, D., ... & Hoffman, L. (2018). Processes and Outcomes of a Community-Based Participatory Research-Driven Health Needs Assessment: A Tool for Moving Health Disparity Reporting to Evidence-Based Action. Progress in community health partnerships: research, education, and action, 12(1 Suppl), 139.

- im2market. (2560). **ทักษะ หมายถึง (Skill)?**. สืบค้นเมื่อ 25 เมษายน 2562. จาก <https://www.im2market.com/2017/11/28/4668>
- im2market. (2559). **แรงงาน หมายถึง (labor) ?**. สืบค้นเมื่อ 25 เมษายน 2562. จาก <https://www.im2market.com/2016/08/29/3508>
- Kemmis, S., & McTaggart, R. (2005). **Participatory Action Research: Communicative Action and the Public Sphere**. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *The Sage handbook of qualitative research* (pp. 559-603). Thousand Oaks, CA, : Sage Publications Ltd.
- Kerlinger, F.N. (1986). **Foundations of Behavioral Research**, 3rd edn, Holt Rinehart & Winston.
- Michelle, A, et al. (2018). Participatory action research: tools for disaster resilience education. **International Journal of Disaster Resilience in the Built Environment**, Volume 9 Issue (4/5): 402-419.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY